

Az adventista világközösség idei évben megrendezett 60. világgyűléséről küldött tudósításainkat, amelyeket napról napra olvashattak testvéreink, értékelő, ugyanakkor heves támadások is fogadták az utóbbi napokban. Jelenlegi egyházi helyzetünk állapotát tekintve ez utóbbiakat nem tarthatjuk rendkívülinek vagy szokatlannak. Mégis felelnünk kell rájuk, tisztázni néhány mindannyiunkat érintő kérdést.

Egyházunk állapotának megítélése nem emberi feladat, Isten nem is bízta egyikünkre sem, hogy művét minősítsük. Ő tette meg ezt: Jézus Krisztusnak a Jelenések könyve 7. levelében megfogalmazott értékelése a biztos vezető. Ellen G. White 1859-ben szólaltatta meg először a laodiceai üzenetet, majd az 1888-as konferencia utáni években egyre erőteljesebben. Ebben a hetedik levélben, mint tudjuk, egyetlen dicsérő szó sem hangzik el, súlyos válságot nevez néven Jézus: az önismeret hiányát, az önbecsapás minden határon túli terjeszkedését. Gyógyszereket is ajánl erre a betegsége: igazi hitet, Tőle kapott jellemet, a Szentlélekkel való tartós kapcsolatot. Ugyanakkor levele befejezése felé haladva azt is mondja, hogy „akiket szeretek, megfeddem és megfenyítem, légy buzgóságos azért, és térj meg”. Az advent-nép 171 éves története sajnos újra és újra rászolgált a laodiceai üzenet ismételt megszólaltatására, és különösképpen érvényes ez napjainkra vonatkozóan.

Aki a másik embert szereti, vagy Isten választott népének küldetését komolyan veszi, az sohasem vádol, mert a vádolás Isten ellenségétől származik. A jótékony bírálat, a megjobbulást előtérbe helyező feddés, az igaz dorgálás azonban mindig is eszköze volt Istennek, és mindazoknak, akik az Ő küldöttei. Az igazi prófétai beszédnek nevének kell neveznie a bűnt, a legkisebb elhajlásokat is, miközben sohasem lép fel sértően adott személyekkel és közösségekkel szemben. Pál apostol első helyen tünteti fel a „Krisztusban való feddést”, csak azután beszél a szeretet vigasztalásáról, a kereszteni magatartás egyéb összetevőiről. Ha elveket, egy nép vezetőinek a magatartását vagy egy tanácskozáson észlelt következetlenségeket és elhallgatásokat bírálunk, csak Istentől ránk ruházott kötelezettségünket teljesítjük.

Nem lehet a kereszteni magatartás alapja az Igétől való akár legcsekélyebb eltérés, a prófétai beszéd-től eltávolodó gondolkodás és stílus. Ha mi komolyan vesszük a hármaskorosi üzenetet, és azt kérjük számon Isten utolsó időkben elhívott népétől, hogy hűséggel teljesítse azt, nem teszünk mást, csak elemi kötelességünket teljesítjük. A harmadik angyali üzenet értelmében nem működhetünk együtt politikai és egyházi szervezetekkel, mert a mi üzenetünk nem a világ egyesülésen alapuló megmentése, hanem az egyedüli megoldásnak, Jézus Krisztus második eljövételének hírül adása. Ha a második angyali üzenete már akkor elesettnek nyilvánította Isten szemében a vallási egységstöréseket, amikor azok még csak kibontakozóban voltak, akkor mi sem léphetünk bele az egész világot átfogó ökumenébe, amely egyébként rohamléptekkel halad előre.

Ha az első angyali üzenetet hasznavehetetlennek tekinti az embertömegekre rákényszerített külsődleges vallásoskodást, és helyette Isten-félelmet, az emberek dicsőítése helyett Isten felmagasztalását hirdeti, akkor mi sem mondhatunk mást. Ha ez az üzenet nyomatékosan utal Jézus főpapi szolgálatára, vagyis arra, hogy az igazak feletti ítéletet Ő már elkezdte a mennyben, eljövetele a küszöbön áll, nem hirdethetünk törvényszegéseket elhallgató üzenetet. Ha Isten szabadulást hirdet mindazoknak, akik hittelt ragaszkodnak törvényeihez, ezen belül a Tízparancsolat negyedik parancsolatához, akkor nem hirdethetünk olyan vallásosságot, amellyel tele van a világ, amely összezavarta az emberi gondolkodást, amely nem Isten személyes keresésére és követésére buzdít, hanem tudatlanságban és a tévedések labirintusában hagyja a tömegeket.

A mi egyházunk feladata nem tömegigények kielégítése, nem a világnak való kedvezés, mert „aki a világ barátja akar lenni, az Isten ellenségévé válik”. Isten Igéjének kívánalmi egyértelműek, és mindenki számára megvalósíthatóak, aki hittelt közeledik hozzájuk. Mi ezeknek az elveknek a jegyében foglaltuk össze amerikai tartózkodásunk tapasztalatait. Véleményünket az egyedüli biztos mércéhez, a Bibliához szabtuk. Aki szereti Istent, szereti az Ő beszédét is, még ha az rámutat is bűneinkre és hiányosságainkra. Ezekkel a bevezető gondolatokkal ajánljuk az adventhívók figyelmébe kiadványunkat.

Megérkeztünk az Egyesült Államokba

Június 26-án, pénteken érkeztünk meg Amerika földjére. Másnap, szombaton olyan gyülekezetbe mentünk, amelyet washingtoni vendéglátónk, Erzsike ajánlott. Azt mondta, ez az indiaiakból álló közösség missziós lelkületű, könyvterjesztéssel, hajléktalanok megsegítésével is foglalkozik.

Zuhogó esőben érkeztünk meg egy bérelt épületbe, amely történetesen egy katolikus templom. Az örökmécesst és a Krisztus-monogramot lefedték, három kivetítő, hangosítás gondoskodott arról, hogy mindent lássunk és halljunk, emellett az istentiszteletet internetes televízió is közvetítették. Fél tízkor még csak 20-25 ember foglalt helyet a mintegy 250-300 fős teremben.

Sok programpont szabdalta szét az egyébként szünet nélkül, majdnem 14 óráig tartó szombatiskolát és istentiszteletet. Úrvacsora volt, ezt tudtuk előre, és mind a négyen részt vettünk rajta. Hogy megismerjétek, hányan és kik jövünk-megyünk itt Washingtonban: Berecz Erzsike egykori szabadkai

lakos, majd zugligeti gyülekezeti tag, Somogyi Lehel és felesége, Magdi, Elekről, valamint jómagam.

A szombatiskola kicsit lehangoló volt. Ne csoportos vagy együttes megbeszélést képzeljünk el, a vezető testvér értekezett hosszadalmasan Lukács evangéliuma utolsó fejezeteiről. Jócskán előrehaladt az idő, tulajdonképpen az adománygyűjtéssel és a zongorázással szakították félbe. Sok zenei szolgálat (fiatalok éneke), valamint gyermek-istentisztelet előzte meg az igehirdetést, mely Titus 1,2 verse alapján Jézus utolsó hét szaváról szólt, különösen az „Elvégeztetett!”-ről. Nagyon lendületes, egyszer-egyszer Oszi bácsi erőteljes hangfekvését is túlhaladó erejű kifejtést hallhattunk. A hatvan év körüli prédikátor kedves, megnyerő, gondolkodó típus, tiszta fehér öltönyben állt a szószékre.

Az istentisztelet után vele és egy önkéntes könyvterjesztővel váltottunk néhány szót.

Az utóbbival kezdem. Ez a kedves testvér indiai népviseletben volt, ami a férfiak esetében is szokványos öltözet. Elmondta, hogy a hinduizmusból szabadult, egész családja Krisztus-követő lett, elfogadták az adventhitet. Azóta Svédországon keresztül Nyugatra jöttek mindannyian. Már Skandináviában is engedéllyel terjesztett könyveket – el is mondott egy érdekes esetet, amikor még a rendőrséget is kihívta egy svéd férfi, hogy a könyvterjesztés területéről elűzze, de amikor a papírok megvizsgálása után megtudta, hogy ő mindezt legálisan végzi, megenyhült, s nagy összegben vásárolt is tőle.

Ez a kedves Sam testvér – aki egyébként közgazdaságtant végzett, jelenleg bróker (!) – elmondta, hogy itt, az USA-ban nincs szervezett könyvterjesztés, aktivisták vannak, akik általában bibliai előadásokat készítenek elő egy-egy területen, s mellette könyveket is visznek. Hogy könyvtárakba, iskolákba menjenek, az náluk ismeretlen, a magánházak látogatása pedig kockázatos és eredménytelen. Ebben a gyülekezetben két fiatal könyvterjesztő mutatkozott be a szombatiskola után.

A prédikátor elmondta, hogy Washingtonnak ezen a részén 1988-ban fogtak hozzá az indiaiak a gyülekezetépítéshez. A saját kezükkel dolgoztak, taglétszámuk több százra gyarapodott, soraikban azonban megoszlás következett be 2009-ben, azóta élnek bérleményben. Okként a személyes ellentéteket, a pénzügyi visszaéléseket említette, de a legfőbb problémaként azt hozta fel, hogy a hármas an-

gyali üzenetet nem hirdetik azok, akiktől el kellett különülniük. „Mit szólt ehhez a generálkonferencia?” – kérdeztük. „Nem akartak közbeavatkozni – mondták. – Átjelentkeztünk egy másik konferenciába, és így ugyanolyan jogú tagok maradtunk.”

Megkérdeztük, hallottak-e már a mi magyarországi ügyünkről. A válaszuk: „Sohasem.” Arra is kíváncsiak voltunk, hallottak-e már az 1888-as üzenetről? „Sohasem” – felelték ismét.

Majd elfelejtettem, a kezdeti 20-25 fős részvételi szám 70-80-ra duzzadt az úrvacsora idejére.

Ez volt az első teljes napunk az Egyesült Államokban.

Washingtoni látogatás

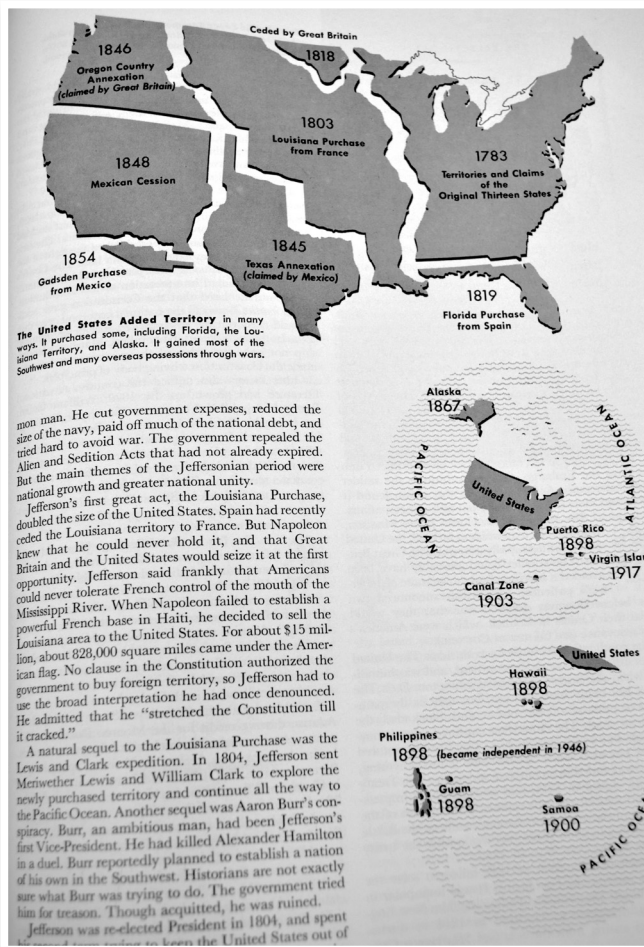
Június utolsó vasárnapját washingtoni kirándulással töltöttük. Mind a négyen kocsiba ültünk, és rövid utazás után egy csendes parkolóhelyet találtunk – mint később kiderült, a Pentagon közvetlen közelében –, ahonnan gyalogszerrel indultunk végül is mintegy 10 kilométeresre sikerült sétánkra. A Potomac folyó partján ballagtunk, amely olyan széles itt, vagy talán még szélesebb is, mint Budapestnél a Duna. Rakpartja azonban nincs, és innen, a túloldaltól elénk tárult Washington történelmi része, a Lincoln-emlékműtől a Washington-obeliszkig át a Jefferson-mauzóleumig. Két híd közötti terület ez. Miközben mi a folyónak ezen a partján haladtunk, mellettünk kocogó futók, elsuhanó ke-

rékpárosok sokasága, a Potomac pár méterre hullámzott tőlünk, a víz a zombékot csapdosta, akár a Zagyva vagy a Sajó partján, csupán a mindenütt gondosan megnyírt gyep jelezte, hogy az Újvilágban vagyunk.

Ez az „új világ” évszázadok során alakult ki. Amerikát 1492-ben fedezték fel, utána spanyolok, hollandok, franciák, angolok próbálták birtokba venni az új földrész északi felét. A 17–18. századra a francia–angol versengés a britek javára dőlt el. Közben a *Mayflower*-rel megérkeztek a „zarándok atyák” (Pilgrim Fathers) 1620-ban Amerika földjére, ahol végül is az általuk hozott protestáns gondolkodás és akarat szabott irányt a jövőben. Angol telepesek, bibliai kultúrával ide érkező protestánsok hozták létre azt, amit később Amerikának neveztek. Olyan emberek voltak ezek az alapítók, akik a vallás- és a lelkiismereti szabadság biztosításáért nem sajnálták a sok küzdelmet és fáradozást. Egy elv, egy eszme ennyit jelent a történelemben!

Fölértünk a hídra, amely parkolóhelyünktől mintegy 2-3 kilométerre feküdt. Mögöttünk az arlingtoni katonai temető, legfelsőbb pontján Washington főépítészetének síremlékével, illetve J. F. Kennedyével. Már a hídon nemzetek kavalkádjával találkoztunk, és ez a sokaság a Lincoln-emlékműnél teljesedett ki, ahol kaftános hindu nyalta ülve a jégkrémet, amerikai családok özönlöttek mindenfelől gyerekeikkel, arab, ázsiai, szláv nyelvek hangzottak, s mivel mi is elég hangosan beszélgettünk, jó magyar beszédünket hallva még két budapesti hölgy is üdvözölt minket.

A keleti partvidék tizenhárom állama az angolokkal vívott 1776-os függetlenségi háború után, 1783-ban egyesült, és kikiáltotta az Amerikai Egyesült Államokat, melyhez azután folyamatosan csatlakoztak újabb államok, így a középsők (1803), Texas (1845) a nyugatiak (1848–1854), Alaszka (1867), Puerto Rico, Hawaii (1898), majd kisebb szigetek (1898–1917), hol a spanyoloktól, hol az olaszoktól történő megvásárlás nyomán is. Egy fontos kérdés azonban még nem dőlt el: Mi legyen a főváros? A szövetséges államokat összefogó központ, New York, valamint Philadelphia egyaránt és joggal pályázott e rangra. A 18. század végén mindegyik betöltötte ezt a szerepet, az utóbbi város tíz esztendeig is. Az akkori Egyesült Államok képviselői azonban egyiket sem fogadták el. Így jelölték ki Észak és Dél között „félúton” újabb helyszínt. Ez lett a Potomac folyó partján Washington. A Jelenések könyvében olvasható „új Jeruzsálem” mintájára igyekeztek alakját megszabni. Négyzet alakban, 16-16 kilométeres hosszúsággal képzeltek el. Két állam, az északi Maryland, és a déli Virginia határán hasították ki ezt a területet, Washington D. C.-t, mintegy miniállamként.

George Washington, a függetlenségi háború hőse, 1799-ben, 67 éves korában hunyt el. Róla neveztek el

a fővárost, valamint egy nyugati tengerparton lévő államot is. Ahogy kilépünk a Lincoln-szobor csarnokából, az óriási obeliszk látszik. Több kilométeres parkos, tóval tarkított földszáv vezet hozzá, és rajta túl a Capitoliumhoz – persze ezer látványossággal.

Az angolok nem könnyen nyugodtak bele az észak-amerikai gyarmatok elvesztésébe. Washington városát építették már, mikor ők partra szállva rombolni kezdték.

A Fehér Ház onnan nyerte el a nevét, hogy üszkös feketére égették, ezt meszelték azután fehérre. A hatalmas obeliszk felé tartva balra kikandikált a Fehér Ház a távolból. Itt ültünk, és latolgattuk, hogy eljutunk e oda is. Sok programunk volt erre a napra. A *National Gallery of Art* (Nemzeti Művészeti Galéria) volt a fő célunk. Rembrandt Pál apostola és egyéb biblikus festmények, melyeket Lehel hűségesen fényképezett, mert itt a belépés ingyenes, és fotózni is lehet!

Ha az emlékművek, obeliszkok, szobrok gigantikus méretét nézzük, az ókori Babel jut eszünkbe, amely az új civilizáció kiindulópontja volt.

Washington D. C., 2015. június 28.

A világegyház központjában

Hétfőn felkerestük az adventista egyház világgözpontjának épületét, amely Washington D. C. szélén, jól megközelíthető helyen fekszik. Az épületet kívülről nagyon igényesen alakították ki, valóban kellemes és szép. Kívül hatalmas parkoló övezi, egyenletes eloszlásban telepített fák, virágok díszítik.

Belülről hatalmas átrium alján könyvtár, történeti áttekintés, kiállítások, majd az elsőtől a harmadik emeletig az egyes osztályok, részlegek nyitott rendszere. Jól dokumentált és illusztrált minden. A legértékesebb rész az alagsorban fekszik. Ez nem más, mint az Ellen G. White kéziratait őrző White-estate és -múzeum, filmvetítő szobával. Ezért az alagsorral kezdeném: A White-életutat bemutató gyűjtemény impozáns és gazdag. Évről évre követi azt a közel 90 évet (1827–1915), amelyet ő végigélt.

A családi adatok egyértelműen bizonyítják, amit addig csak a fényképekről sejtettünk, következtethettünk: a később férje után White („Fehér”) névre hallgató Ellen White valójában félvér volt.

Ugyancsak érdekes volt a metodista egyházból való kizárásának dokumentuma, az ennek részletes megokolását tartalmazó levél. (Úgy látszik, János evangéliuma 9. fejezete nem véletlenül került bele a Bibliába.)

Igen szemléletes az a tabló is, amely lakásait, házait mutatja be. Mennyit költözött életében! Mivel az Egyesült Államok akkora, mint Európa Portugáliától az Urálig, képzeljük el, hogy valaki Lisszabon és Moszkva között jár ide-oda, a mű növekedésének szükségletei miatt! Egy nem csekély, ausztráliai vargabetűvel! Ez utóbbi tartózkodási helyéről szintén kiderül, hogy még ott is újra és újra költözött, élt Új-Zélandon is. A sok bérlemény mellett azonban megadatott neki, hogy élete legvégén, 1903–1915 között Kaliforniában, Healdsburgben házat vegyen.

A vetítőteremben látható dokumentumfilm is innen indít. A ház felső emeletén kigyullad a fény, jöllehet éjszaka van még. Ellen G. White az értékes órákat (21 órától hajnali 2-ig) aludta át, majd még éjszaka felkelt, és imádkozott, dolgozott.

A filmben két unoka szólal meg, továbbá néhányan azok közül, akik még személyesen ismerheték. Ellen White négy gyermeke közül kettő élte meg a felnőttkort, és csak egyikük, Willie házasságából születtek gyermekek. A két unoka – egy nő és egy férfi –, aki szót kap a filmben, a 80. életévük határán járhattak, így a film elkészültét az 1980–90-es évek fordulójára tehetjük. Apró epizódokat éppúgy felidéznek, mint jóval lényegesebb jellegzetességeket: például igehirdetéseinek szívet-lelket megmozgató hatását, bűnbánatot kiváltó erejét, a Krisztussal való találkozás valóságát. (Itt jegyzem meg, e gazdag életút ismeretében, hogy ő maga az 1844-es évet nevezte élete legboldogabb esztendejének.)

Láthatjuk könyveinek első kiadásait is. Hatalmas diagramok szemléltetik életének eseményeit, látomásait és műveit.

Mégis, mindezek ellenére sem csekély a hiányérzetünk. Minden emberi életút kívülről nézve zavarlatlan folyamat, belülről újra átélve azonban dráma. Mert harcolnunk kell a természetünkkel, küzdünk azért, hogy napról napra Isten oldalára álljunk, Tőle kérjünk erőt, Vele küzdjünk, és ne nélküle. (És akkor még nem szoltunk Sátán emberi eszközökön és egyéb módokon történő heveny támadásairól, amelyeket szintén hit által kell leküzdeni.)

A nagy csalódás ideje az első felvonás vége. Az otsegoi látomás, az egészségügyi reform a másodiké. Az egyházszervezéssel kapcsolatos problémák a harmadiké. (Hogyan lehet az, hogy férjét, James White-ot megválasztják elnökké, de ő rögtön lemond, és másnak adja át helyét?) Az 1888-as minneapolis konferenciával kapcsolatos viszályok a negyediké. (Hogyan történhet meg, hogy – bár prófétának tartják – Ausztráliába száműzik?) Végül az 1902–1915 közötti időszak egyházszervezési, -vezetési problémái az ötödiké. Legalább öt felvonásos dráma tehát ez az életút: hegyekkel, völgyekkel, kaptatókkal, sima flaszter alig van benne.

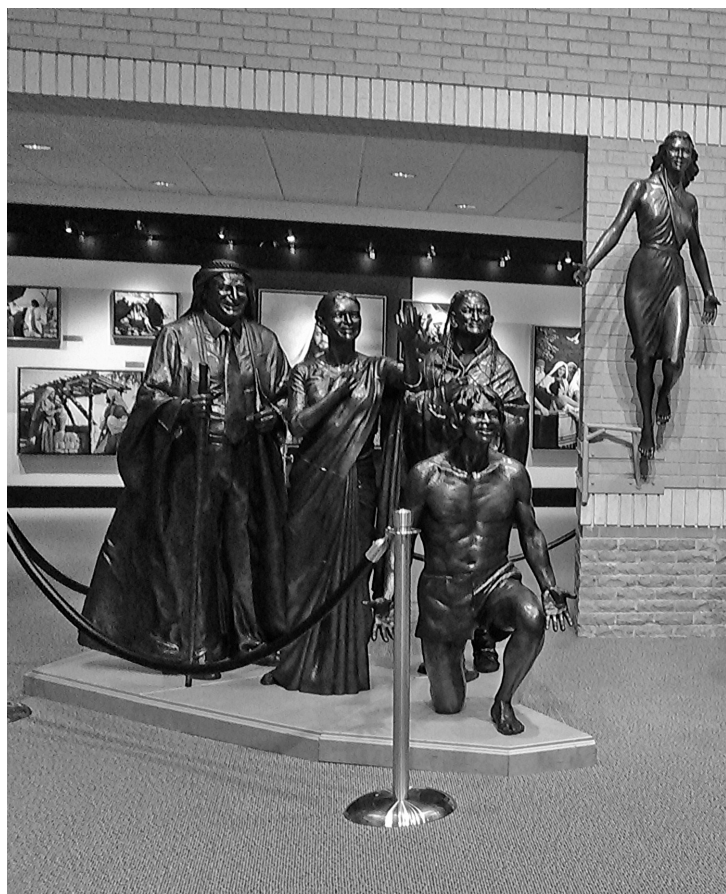
Végül van egy összegző, fényeffektusokkal tarkított, zenés-szöveges lezárás is, amely elé leültetik a látogatókat. Nyolc-tíz méter hosszú, vagy két méter magas. Bal oldalán a látomásokat fogadó Ellen

G. White látható, közepén Krisztus, jobb oldalán, az előtérben kiemelve az irgalmas samaritanus papja, lévitája, segítő embere a sebesülttel. (Kissé öku-
menikus megfogalmazásban.) A többszörösen megvilágított történelmi hosszmetsetekben is alakok, személyek dominálnak, és sem a középkor nem jelenik meg 1260 évével, sem a reformáció, az utóreformációs mozgalmakról – benne a Miller-mozgalommal – nem is szólva, és sok más sem. A színek, a formák, a megvilágítás és maga Jézus megformálása is az idecsalt Hollywood. Kapunk és veszünk néhány kiadványt, aztán újra feljövünk a földszintre, ahol több tucat hasonló stílusú festmény fogad minket.

Washington D. C., 2015. június 29.

A földszinti képekről

Ez még mindig a hétfő, a hét második napja. Washington D. C., a generálkonferencia épülete. A földszinten a szoborcsoporttal is tarkított kiállítás címe: „Édentől Édenig.”

Kár, hogy ilyen – néven kell neveznem – giccsgyűjtemény fogadja a látogatókat, adventistákat és nem adventistákat egyaránt. (Jehova tanúi kiadványai jutnak eszembe ezekről a képekről.)

De mi a giccs? Megpróbálok erre most részletesebben válaszolni.

A művészetet 2400 évvel ezelőtt Arisztotelész találóan nevezte *mimészisznak*, s ezt a szót általában *utánzásnak* fordítják. A magam részéről inkább *felidőzésnek* mondanám. Az irodalom, a zene, a képzőművészet az élet, a valóság egy-egy darabját idézi föl, alkotja újjá, hogy általa valamire felhívja a figyelmünket. A részlegesben az általánosra. Az igazban a jellemzően igazra. Mindez nem megy küzdelmek nélkül. Küzdenünk kell magunkkal, hogy világosan lássunk, küzdeni magunkkal – a szóval, hanggal, vásszonnal, márvánnyal stb. –, hogy világosan láttassunk: hogy végül is „ne az énekes szülje a dalt, hanem a dal az énekesét”, ahogy Babits mondja (*Mint forró csontok a máglyán*).

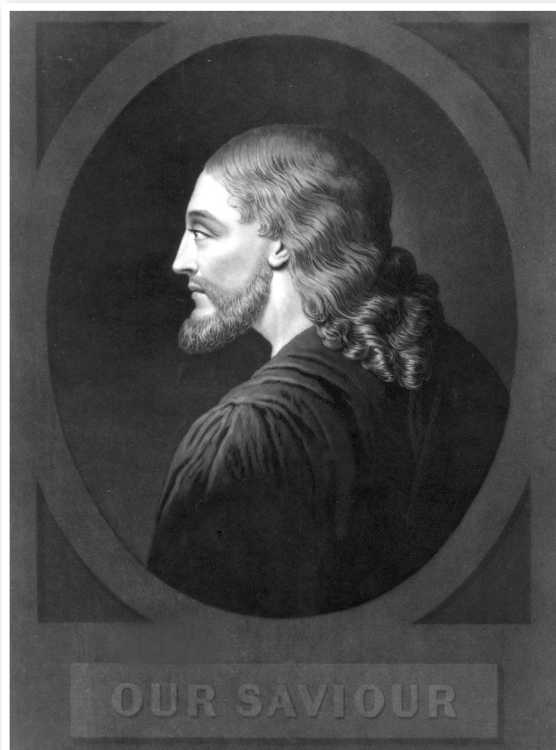
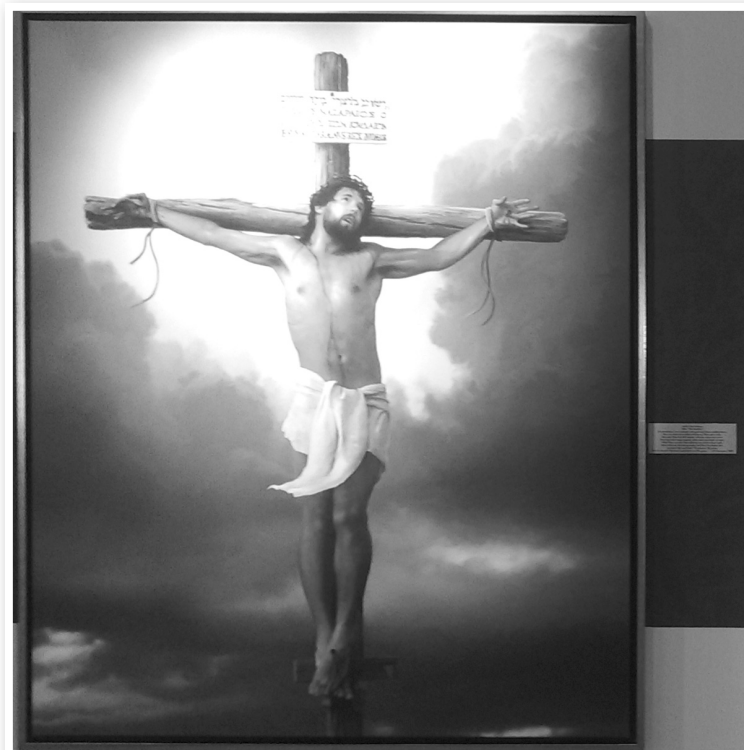

„Költészetem jegyzőkönyve a sötétségből a világo sság felé tartó küzdelmemnek” – vallotta egy 20. századi angol költő.

A művészetben az a hiteles, ha látod az igazság eléréséért folytatott küzdelmet, és azt, hogy aki küzd ezért, készségesnek mutatkozik elfogadni az ön-maga fölöttől jövő segítséget. Kedves tanárom szavával mondv a: „Önmagunkra vagyunk hagyva, de nem önmagunkra hagyatva.” Giccs az, amiben nincs se küzdelem, se küzdő ember. Mindent elébed tárnak, úgy fogadd el, ahogy adjuk, hiszen tökéletesebbet ki sem tudsz találni. A giccs az ördög kísértése a szép-érzékünk számára, olyan, mint erkölcsi területen az önzés.

Az igazi művészet azonban olyan földidzés, mely az igazság felé kalauzol. „Az igazat mondd, ne csak a valódit” – kérte 1937-ben József Attila, amikor már igaz volt: „Ős patkány terjeszt kórt miköztünk, a meg nem gondolt gondolat...” Az igazságról azonban tudnunk kell, hogy nem vele születünk. Nem bennünk van. „Tiéd, Uram, az igazság, és miénk az arcunk pirulása” – olvassuk Dániel könyve 9. fejezetében. A küzdelem nélkül elnyert igazság azonban nemcsak erkölcsi tekintetben szemfényvesztés, hanem esztétikai területen is. Ezért a művészet lep-le alatt elkövetett hazugságok sosem voltak veszélytelenebbek az erkölcsi eltévelyedéseknél. Nabukodonozor hatalmas aranszobra előtt sem szuronyokkal készítették letérdelésre a tömeget, hanem zenészek fülbemászó muzsikájával. Jelenések könyve 18. fejezetének felsorolása végén – tehát csúcspontján! – a királyok (politik usok), kalmárok, árusok (pénzemberek, kereskedők) után a művészvilág képviselőit

láthatjuk. A művészet vagy éppen annak látszata mindig fényes eszköz volt a gonoszság kezében. Ezért jajdul fel Vörösmarty: „Irtózatossá hazudság mindenütt!”

A durva kényszerítéshez képest a gyönyörködte-
tően alapuló bájolás mindig hosszabban tartó, al-
kalmasabb eszköz volt Sátán kezében. A népművé-
szet egyszerűségét cifrálkodássá, a küzdő művészet
igazságkeresését a „rögtön megmondjuk mi az igaz”
giccsevővé változtatta. Laodicea batyuja nehéz batyu.
Ezért is, ettől is. Ebből is meg kell szabadulni!

„De hát, mit is lehetne tenni a helyébe?” A kérdés
jogos. Lenne mit. Miért ne hasznosíthatnánk elmúlt
korok igaz, isteni ihletből származó alkotásait? Csak
azért, mert nem „aktuális” stílust követnek? Az „ak-
tuálisnál jobb a modern, ami a legrégebb” – vallotta
egyik költőnk. És igaza volt.

Belépek az újjáalakított generálkonferencia föld-
szintjére. A geronai faliképek mása fogad, a terem-
tő Krisztussal. Ravenna, Firenze legjobb alkotá-
sai: követi majd őket Dürer, Cranach, Rembrandt
számtalan biblia tárgyú festménye. Itt lehetne Zichy,
Munkácsy, Csontváry is. Lehetne bőven választani.
A giccs azonban giccs – akkor is, ha gótikus, ha ba-
rokk, vagy ha mai.

Egy pillanatra hadd fussunk vissza az alagsorba!
Kiállítottak ott egy metszetet, amely Jézus Krisztust

ábrázolja félprofilból, ahogy fejét balra fordítva néz.
Ellen G. White azt mondta, még ez az ábrázolás kö-
zelíti meg a legjobban az általa látomásokban látott
Üdvözítőt. A családnak az eredetit el kellett adnia,
másolatát azonban mindvégig megőrizték.

Mivel a Bibliát „élő igeként”, beszédben kaptuk,
a szemnél értékesebb testrészünk ebben a tekintet-
ben a fül. Csak legyen fülünk a hallásra! Minden le-
velemet ezzel kellene végezniem, az Óceánium túlsó
partjáról.

Washington D. C., 2015. június 30.

A konferencia elé

Véget érni látszik az első öt nap, melyet az Egye-
sült Államokban töltünk. Ma délután indultunk
Washingtonból San Antoniába, az idei generálkon-
ferencia ülésének texasi helyszínére. Gondolataink
mostantól megérvényesen erre irányulnak.

Amióta 1984-ben megkeresztelkedtem, folyama-
tosan nyomon követtem ezeket az ötvenévesi ülés-
szakokat. Mindegyiken képviseltettük magunkat,
bár nem voltunk a világgözösség „hivatalosnak”
tartott körén belül. Prédikátorértekezleteinken min-
dig részletes beszámolót kaptunk, az Idők Jelei fény-

képes tudósításokat adott, egy-két hónapig beszéd-téma volt a gyülekezetekben is, hogy mi történt a legutóbbi ülészakon.

1863 óta rendeznek ilyen világ-összejöveteleket közösségünkben. A másfél évszázad alatt történt változás azonban kifejezhetetlen. A kezdet kezdetén minden évben egybegyűltek a küldöttek. Tisztázni kellett a hitelveket, az evangelizáció irányát és feladatait. Az európai misszió csak 1874-ben indult el. Nem telt bele húsz év, és már csak két évente rendeztek generálkonferenciát. Századunk elején három-, majd négyévenként, jelenleg ötévenként. A közbul-só időben a megizmosodott adminisztráció fokozatosan átvette a tényleges vezetést, maguk az ülészakok kezdtek népünnepélyekké válni. Egyre kevesebb szó esett arról, mit és hogyan kell a világ tudomására hozni, annál inkább beszéltek a világ és más egyházak által ránk erőltetett témákról.

Az 1990-ben Indianapolisban (USA, Indiana állam) és az 1995-ben Uthrechtben (Hollandia) megrendezett ülészak a nők felszentelésének problémáját helyezte a középpontba, mind a mai napig lezáratlanná téve a kérdést. Az észak-amerikai területek máig küzdenek a nők felszenteléséért. Emlékszem, amikor ezt hírül vettük Magyarországon, és csodálkozva mondtuk: „Ez lenne a legégetőbb kérdés? És nincs-e erről világos tanítás a Bibliában?” – Nem láttuk, mi rejlik az ilyen problémák felszínre kerülése mögött...

A 2000-es torontói (Kanada) ülészakon, ahogy mondani szokták, „parlamentáris puccs” következtében átment a kézikönyv módosítása a válás és az újrarászódás kérdésében. 2005-ben St. Louis-ban (USA, Missouri) azt szavazták meg, hogy növelni kell a prédikátorok befolyását a helyi gyülekezetekben, csökkenteni kell a „laikusok” arányát a generálkonferencia üléseken, az egyházi alkalmazású küldöttek javára. Ahogy visszatekintünk az elmúlt húsz évre, azt állapíthatjuk meg, hogy a Keresztény Advent Közösségben is érvényben maradtak ezeknek megfelelő tendenciák, ezért került sor 2007–2008 táján a szervezeti megújulás szükségességének a hangsúlyozására. (Ennek jegyében született meg, az ún. sárga könyv „Krisztus egyházának szervezeti és munkarendje” címen, majd 2002-ben kiadott szombatiskolai tanulmányok is készültek ebben a témakörben.) Megláttuk ugyan ezáltal, hogy mi az egyház mindenkori feladata, de a gyakorlatba

való átültetés sajnos elmaradt. Az egyház feladata: Urának, Jézus Krisztusnak maradéktalan követése. Ő pedig küldetésünket egyetlenegy szóban foglalta össze: „Menjetek...” (Mt 28,19–20) Ez mindenkire vonatkozik, nem csak a prédikátorokra. Ellen White szerint egy prédikátornak két feladata van: új területekre menni, és a gyülekezet tagjait mind nagyobb számban munkába állítani.

A nagyra nőtt világadminisztráció mindig is szívesen dicsekedett a taglétszám növekedésével, mint ha nem olvasták volna a Bibliában a Gedeon 32 ezer „harcosáról” való feljegyzést vagy Jézus kérdését: „Vajon ti is el akartok-e menni?” (Jn 6,67) Emlékszem, keresztségem idején 8-9 millió tagja volt az egyháznak. A 2010-es atlantai (USA, Georgia) ülésen már 16 milliót meghaladó létszámról beszéltek. A „globális misszió” néven jegyzett művelet a statisztikát Afrika és Dél-Amerika evangelizálásával javította. Jézus azonban *kicsiny nyáj*ról szolt. Nem sokaságra kell törekednünk, hanem arra, hogy legalább az a *kicsiny* igazi mag lehessen. Akkor majd az Úr terem sokaságot általunk!

Mi történt az adminisztrációban az elmúlt évtizedekben, hogy fejlődött ki egyfajta hierarchia? (A katolikus egyházban éltem 25 évig, tudom, mit jelent ez a fogalom.) 1975-től 1990-ig N. C. Wilson elnökölt. (Ő „zárt ki” – jogellenesen, ahogy később maga is elismerte – bennünket 1984 januárja végén.) Ő nagyon „konzervatív” szemléletű ember hírében állott, emlékének könyvvel is adóztak – néhány napja kezemben volt egy adventista áruházban. A továbbiakban azonban 1990–2010 között, „liberális” vezetés irányította az adminisztrációt. Előbb R. Folkenberg volt az elnök, aki azért kényszerült hirtelen lemondani, mert kétségtelenné vált: súlyos dollármilliók veszttek el tizedeinkből a General Motors részvényeinek elértéktelenedése nyomán. A következő elnök, a norvég Jan Paulsen azonban 1999–2010 között még nagyobb erővel képviselte a liberalizmust – őt Zugligetben is volt módunk látni, hallani. A 2010-ben megválasztott Ted Wilson konzervatív mozgásterét már a liberálisok szabták ki.

Nem mehetünk el közönyösen a látható egyház közelmúltbeli története mellett. Az egyház azonban nem az elnökök sorával, nem a generálkonferencia határozataival egyenlő, hanem Jézus Krisztus példája és tanítása a mérce. Az értékelés akkor hiteles, ha abból indul ki, hogy mennyire érvényesült Krisztus

eme parancsának a megszívlelése: „Te kövess engem!” (Jn 21,19) A végidő hívői „követik a Bárányt valahová megy” (Jel 14,4).

Bárcsak látható egyházunk vezetői és küldöttei megaláznák magukat Urunk előtt úgy, ahogy Sofóniásnál olvashatjuk:

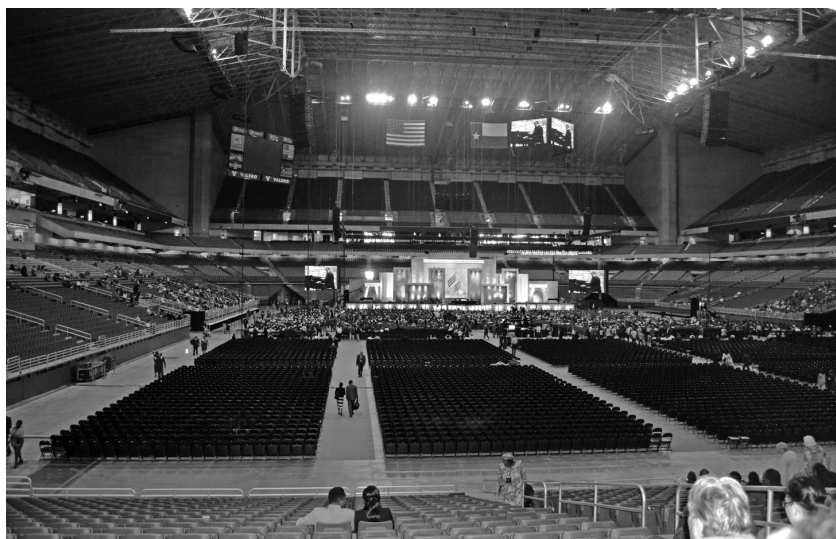
„Térjetez eszetekre, s eszméljetez fel, ti arcátlan nemzet. Mielőtt szülne a végzés (mint a polyva száll tova az a nap!), míg rátok nem jön az Úr haragjának tüze, míg rátok nem jön az Úr haragjának a napja! Keressétek az Urat mindnyájan e föld alázatosai, akik az Ő ítélete szerint cselekedtek, keressétek az igazságot, keressétek az alázatosságot: talán megtalmaztattok az Úr haragjának napján!” (Sof 2,1–3)

Washington D. C., 2015. július 1.

Megérkezés San Antoniába

„Angliából” (Washington D. C.) „Spanyol földre” (San Antonio, Texas) érkeztünk. Mediterrán hangulat, kétharmados mexikói lakosság. Reggel 8 óra előtt elfoglaltuk helyünket az Alamodome sportcsarnok lelátóján, a látogatók számára kijelölt részen.

Lassan szállingóznak az emberek, a küldöttek helyén még talán kétezren sincsenek, amikor harásányan vezényelt közös énekkel, imával, majd egy afrikai énekegyüttes dalával kezdetét veszi a program. Jelenések könyve 12. fejezetét olvassák fel. Utána halk és hosszan tartó zongoraszám. Egyre gyúlik a sokaság. Láthatólag mindez előjáték, meg kell vár-

ni a késve érkezőket. Szemben ülünk az emelvény-nyel, mellettünk is telítődnek a sorok, főleg polinéziai testvérekkel, akik francia fordítást hallgatnak.

A konferencia nyitó előadását Kovács-Biró Jánosra osztották. A levezető elnöktől azt kérte, úgy mutassák be, hogy „ő a senki, aki azt akarja elmondani mindenkinek, hogy Krisztus a valaki”. Életrajzát ismertetik: magyarországi gyülekezetalapító, jelenleg a Transzeurópai Divízió missziós osztályának vezetője. Két gyermeke van.

Egy amerikai sztorival kezdi a prédikációt, ezt bőségesen követik majd újabbak, az Einstein-történetről a horrorhistoriáig. Jézus újra eljövételéről beszél, mint egyébként mindenki, Jn 14,5–6 alapján három dolgot emel ki: 1. Bízni Jézus jelenlétében. 2. Hinni Jézus ígéreteiben. 3. Bízni Jézus személyében.

Az előadó megjelenése, gesztikulációja nagyon kulturált, alkalmas arra, hogy a hallgatókat meghódítsa. Hall-

gatván szavait, nekem egy régi keleti egyházi tanító szavai jutnak eszembe: „Minden szó megmagyaráz egy másik szót, de hol az a szó, amely a valóságot magyarázza meg?” Aki a Bibliából ismeri az advent-üzenetet, annak bántó, mi mindenről nincs szó.

Közvetlenül a prédikáció után szoknyába öltözött fekete férfiak lendületes gospelje következik. Majd az imádság után táncdal, az 1960-as évek stílusában. A generálkonferencia egyik alelnöke veszi át a szót. Elmondja, 1863-ban húsz küldött vett részt az első ilyen értekezleten. Ma száznyolcvan-szorosa duzzadt ez a szám. A sokféleség mellett az egységet hangsúlyozza, egy-egy küldött átlagosan 7000 tagot képvisel. Kiderül az is, hogy kétharmad részben új küldöttek vannak jelen, akik eddig még sohasem vettek részt világgyűlésen.

Mivel konkrét programot nem kaptunk kézbe, váratlan eseményként ér bennünket, hogy a levezető elnöki tisztséget átvevő Ted Wilson körülbelül 11 óra tájban máris a magyar ügyet vette elő. Ennek videóját és teljes szövegét láthatjátok az interneten (<https://www.facebook.com/60generalkonferencia/videos/1633586886885935/>).

Aki ismeri az elmúlt 4-5 év magyarországi eseményeit, jól el tudja dönteni, mennyi az igazság az elnök részéről elhangzott bemutatásban. Nyilván egyházpolitikai cél volt az április végi nyilatkozat, és minden, ami azután következett. Minden látszat az egyesületet sürgetőket igazolja. Hisszük azonban, hogy a jó Isten mindent lát és számon tart.

Részletes kommentár helyett ezért itt csupán arra szorítkozunk, amit Luther is mondott az Eck-kel folytatott vita során, hogy minden tekintély, bizottság és zsinat szava mit sem ér, ha Istennel szembehelyezkedik.

A csodálatos megbékélésnek bemutatott „rendezés” kinyilvánítása után számos program következett. Lejátszottak egy videót az 1901-es generálkonferenciáról, új uniókat mutattak be, szám szerint harmincötöt, ezzel kapcsolatban felmerült a kérdés a lelkészfelszenteléssel kapcsolatban.

A 14 óráig jelzett ebédszünet után fél ötkor kezdődött a program. Ennek levezetője az általunk is ismert Ben Shoun volt, aki 2013-ban járt először Budapesten, a jelölőbizottságot választották meg, háromszáz fős létszámmal.

Az előrejelzés szerint az esti záróprogram: Ted Wilson elnöki beszámolója 19 és 21 óra között. Ez a beszéd videoklipekkal tarkított panoráma volt a világegyház életéről, amely 13 divízióban működik. A videoklipek témája két szalon futott: egyrészt a pusztai vándorlás helyszíneit láthattuk, a Vörös-tengertől a Sínai-hegyen át a Jordánig, Ted Wilsonnal a főszerepben, aki sorra magyarázta a fejleményeket. Másrészt bevágások sorozata adott pillanatképet az adventista egyház munkájáról szerte a világban.

A magunk részéről mindezt a sokat markolás és keveset fogás esetének láttuk. A beszéd szűkölködött igei mondanivalóban, nem Isten és a menny szándéka, hanem emberek tevékenysége állt a középpontban. A tömeg azonban többször közbetapsolt, és ahogy a vége felé emelkedett a hangulat, ismét lendületes, közös ének szemléltette az egységet. Az elnök újraválasztásának kampányfilmjeként értékelhettük a látottakat.

A hullámzó tömeggel együtt indultunk el szállodai szálláshelyünkre. Külön sétahelyet alakítottak ki a városban számunkra, rendőrök sokasága irányította a forgalmat, a 65 ezer ember negyede-ötöde ugyanis már megérkezett.

Most reggel 7 óra van, be kell fejeznünk a beszámolót, mert 8 órakor kezdődik a második napi program.

San Antonio, 2015. július 2.

A második ülésnap

Péntek reggel újra pontosan megjelentünk az ülészak második napjának reggel 8-tól kezdődő programjain. A Jelenések könyve 7. fejezetének felolvasása vezette be a napot. Majd ide nem illő érzelmes zene és ének, fekete bőrű előadókkal. Mint később megtudtuk, jelen pillanatban Európa csak 2 százalékat adja a világ adventistáinak, Észak-Amerika 7 százalékkal követi, a közösség 91 százaléka közép- és dél-amerikai, afrikai, ázsiai és a szigetvilágból való, ennek itt a „globális Dél” elnevezést adják.

Emlékszünk meg a hetvenes évek végi nagy „globális misszió” meghirdetésére – a világegyház a harmadik világban javította fel statisztikáját az eltelt harminc-negyven évben. De ezekről a számokról a mai nap során még sokat hallhattunk.

Egy muzulmánból adventistává lett testvérnő mondott el egy rövid bizonyágtételt, majd következett a tegnapihoz hasonló reggeli áhítat, amelyet egy zimbabwei fiatal testvérnő tartott. Beszél az idők jeleiről, a pápa közelgő, ez év őszi amerikai látogatásáról, majd feltette a kérdést, hogy mi, akik Jelenések könyve 13. fejezetét megismerhettük, milyen egyensúlyt tudunk tartani gyakorlati életünkben a próféciák ismerete és a napi életvitel között? Mi a dolgunk az idők jeleinek ismeretében?

A jó kérdésfelvetés után izgatottan vártuk a folytatást, de a téma kisiklott a kezei közül, illetve Lukács evangéliuma 2. fejezete és Jakab levele 2. fejezete bizonyos részeit érintve más útra terelődött.

Ezután a GK titkára, a koreai G. T. Ng hosszas beszámolója vette kezdetét. Statisztikai trükkök követték egymást. Például nem azt mondta, hogy az utolsó generálkonferencia óta csak feleannyival növekedett a közösség taglétszáma, hanem azt, hogy az utóbbi 10 évben, 2000–2014 között több mint 6 millióan fogadták el hitünket. Ugyanakkor be kellett vallania, hogy több mint 3 millióan távoztak is az egyházból különféle okok miatt. Önkritikát gyakorolt abban egy másik munkatársával együtt, hogy a régebbi statisztikák nem mindig jelezték korrekten a fogyatkozást. Ennek keretében hangzott el az is, hogy az elmúlt fél évszázad év alatt 13 millióan hagyták el a világközösséget, ebből az utóbbi 15 évben csaknem 4 millió ember. Az elmúlt 50 évre vonatkozó pontos statisztika tehát így fest: 32 millióan jöttek, miközben 13 millióan maradtak el.

Közben a jelölőbizottság közzétette ajánlását, miszerint újra Ted Wilsont javasolja elnökeknek. Bár nagyon kevesen, de aggályukat fejezték ki, azután hosszan vitatták, hogy titkos gombnyomással vagy nyilvános lapfelemeléssel történjék meg a szavazás. Végül is az utóbbit erőltették át, így ránézésre úgy 20 százalék ellenszavazattal, rövid úton megválasztották az elnököt, aki feleségével a jobbán megjelent, és rövid beszédet rögtönzött.

Délután a koreai alelnököt is újraválasztották. Szintén feleségével állt ki, így mondott köszönetet. Ezután a pénzügyi beszámoló következett, elég sok hozzászólással, de még több adattal, amelyből most csak azt az egyetlenegyem emeljük ki, hogy a tíznapos konferencia megszervezése több mint 2 milliárd forintnyi összegbe került. Felmerül a gondolat: Ezt az összeget lehetne talán más célra fordítani, ami

eddig elhangzott, azt skype-on vagy más internetes lehetőség útján is meg lehetne vitatni.

A mai napi részvétel egyébként jóval mérsékeltebb volt, mint a tegnapi. A látogatók hovatarozása leképezi a világközösséget. A sok színes bőrű küldött között a fehérek olyan ritkák, mint a fehér holló. Az eddig elhangzottakat nem annyira stílusában, mint inkább mondanivalója szegénységében láttuk aggályosnak.

Amikor ezt a levelet írjuk, Mark Finley esti bemutatkozása zajlik. Mi viszont jobbnak láttuk pihenni, hogy a szombatnapra megfelelő testi és lelki állapotban induljunk útnak az Alamodome stadionba. Kezd füllesztő meleg is lenni.

San Antonio, 2015. július 3.

Az első szombatnap

Reggel 8-kor indulunk a mai ünnepi programokra. Majdnem elfelejtettük, most pótoljuk – az idei évi generálkonferencia jelmondata: „*Kelj fel, világosodjál! Jézus jön!*” Eddig még nem bontották ki ennek az ésaiai igének a tartalmát: mit is jelent a felkelés, a felszerkenés?

Nyári fülledt idő, eső napok óta nincsen. Az enyhe légmozgás valamennyire hűsít. Nagy emberáradat vonul az Alamodome felé. Két kilométernyire vagyunk tőle, ahogy közeledünk, húsz-harminc emeletes szállodákból csatlakoznak hozzánk. Jó időben vagyunk, szokott helyünk még üres, így mindenre rálátunk, a hangosítás is kedvező.

Igen harsány zene és éneklés veszi kezdetét, rockstílusban. Sorra lépnek föl az énekesek. Az ülészakcsütörtök óta megismert hoppmestere, egy idősödő fekete bőrű hölgy azonban még erre is rádupláz, lendületes tagmozdulatokkal, egészen karizmatikus stílusú énekeltesre fogja az egyre szaporodó tömeget. A program szerinti kezdet idején a stadionnak még a negyede sem telik meg. A szombatiskola előtt egy férfitestvér beszél magának a szombatiskolának a történetéről, amit a fogyatékosok iránti szolgálatvállalás témája felé kanyarít, ezután szinte rendelt helye van egy pantomimnak, amelyet négy-öt ember ad elő. Közben azt is megtudjuk, hogy a fogyatékkal élők közül csak vak ember jelenleg 14 millió él a világon. Majd interjúk következnek. A programot

vezető spanyol testvér az egymás után fellépő beszélgetőtársakkal folytat eszmecsérét.

Ezt követően Ted Wilson jelenik meg. „Szeretem a szombatiskolát” – hangoztatja többször, pár szót ejtve jelentőségéről. Sajnos kevesen járnak rá. (Mi is hírét vettük már Washingtonban, hogy az elmúlt öt évben drámaian csökkent a szombatiskolán résztvevők száma, világviszonylatban 20 millióról 13 millióra). Majd Clifford Goldstein jelenik meg, a szombatiskolai tanulmányok szerkesztője, aki széles gesztikulációval hivatkozik a hármass angyal üzenetre, amelyet rajtunk kívül senki sem hirdet a világon. De mint az eddigiekben mások, ő sem tartja érdekesnek egyetlen mondat erejéig sem, hogy valami lényegit mondjon róla. (Itt jegyezzük meg, hogy a következő negyedév témája igen-igen időszerű lesz, Jeremiás könyve. Ez a próféta állt ki a jeruzsálemi Templom elé, hogy az oda igyekvőket kemény fedésben részesítse, mely könyve 7. fejezetében olvasható.) Három, a szombatiskolát vezető tanító vonul fel, két férfi és egy hölgy. Könnyed stílusban csevegnek, nem kettes, hanem hármass interjú bontakozik ki.

Közben szépen felöltözött emberek, egyedülvalók és családosok tódulnak be mellettünk, mindenki helyet keres, majd amikor látják a betelt székeket, más hely felé kénytelenek továbbmenni. A stadion felső két lelátósora még teljesen üres, a földszinten, a delegátusok részlege mögött is foghíjasak a sorok.

Tíz órára jár az idő, másfél óra eltelt már, a tömegélményen kívül mikor és mit fognak kapni itt az emberek?

A folytatásban a misszióról esik szó, Isten szeretetéről és minden általánosságról. Egy kislány olvas fel bibliai részletet. A GK koreai titkára a mára kijelölt igehirdető, de az prédikációig még sok idő hátravan. Ezután egy filmet vágnak be.

Közben nagy a jövés-menés, a mexikóiak és a fekete bőrűek számaránya feltűnően magas az érkezők között. Lehel elmegy fényképezni, hogy mindent megörökítsen.

Ezalatt a beszéd a pódiumon tovább folyik, a tömeg azonban nem zavartatva magát helyet keres, beszélget, az ismerősök távolról is üdvözlök egymást – ki Kanadából érkezett, ki csak innen Texasból, egyre több távol-keleti arcot látunk, japán édesanya mexikói férjjel, két kisgyermekkel, az afroamerikaiak számaránya azonban elsöprő marad, a legtöbbjük

igen intelligens kinézetű, figyelmes, udvarias, nem lehet nem észrevenni köztük a két mázsát is elérő túlsúlyosokat, a vékonyka idős néniket, a tolókokocsikat. A pódiumbeszéd rendületlenül folyik, a tömeg szakadatlanul áramlik, egyre irreálisabb a helyzet, jelen vagyunk és mégsem vagyunk, szinte egyáltalán nem is létezők. Olyan ez, mint a Hit Gyülekezete kőbányai csarnokában az első másfél óra, amely a televízió át szemlélve elviselhetőbb, mint a valóságban, noha én életemben egyszer sem kíváncsítottam ilyen helyre. Most azonban itt vagyok-vagyunk, a tömeg létszáma lassan húszról a harmincezer felé közelít, magamban pedig azt gondolom, de jó lenne most Csepregtől Mátészalkáig valahol lenni, igazán jelen lenni, ahogy Jézus Krisztus is kettőről-háromról, kicsiny nyájról beszélt, akikkel kapcsolatban azt mondta, hogy „tetszett az Atyának, hogy nékik adja az országot”.

(A népegyháznál a tömegegyház talán még félelmetesebb.) E percekben még nem tudjuk, hogy a Jóisten hamarosan nem egy, de két ajándékot is ad nekünk a délutáni két szünet során...

Ami a pódiumon folyik, arról egyik régi mesterem szava jut most az eszembe: „Szellemi zabhegyezés.” Ami pedig a lelátókon zajlik, arról egy évtizedekkel ezelőtti jelenet idéződik fel bennem, Zugligetből. Táboriné Magdika megy ki a mikrofonhoz, és Zakariás próféta könyvéből egyetlen verset olvas fel: „*Jaj, Sion! Szabadítsd ki magadat, ki Babilon leányánál lakozol.*” (Zak 2,7)

Sosem mondtuk az adventista közösséget Babilonnak, de azt a próféták szavával igen, hogy számtalan dolgot átvesz Babilonból. Mivel azonban az egyház a hívó emberek közössége, ahol mindig lé-

tezik maradék, nem csüggedünk el, és ti is, akik e sorokat olvassátok Körmentől Békéscsabaig és Elekig, Szekszárdtól Kecskemétig, Veszprémtől Salgótarjánig, Váctól Budapesten át Gödöllőig, erősítsétek meg magatokat az Ige tanításaival.

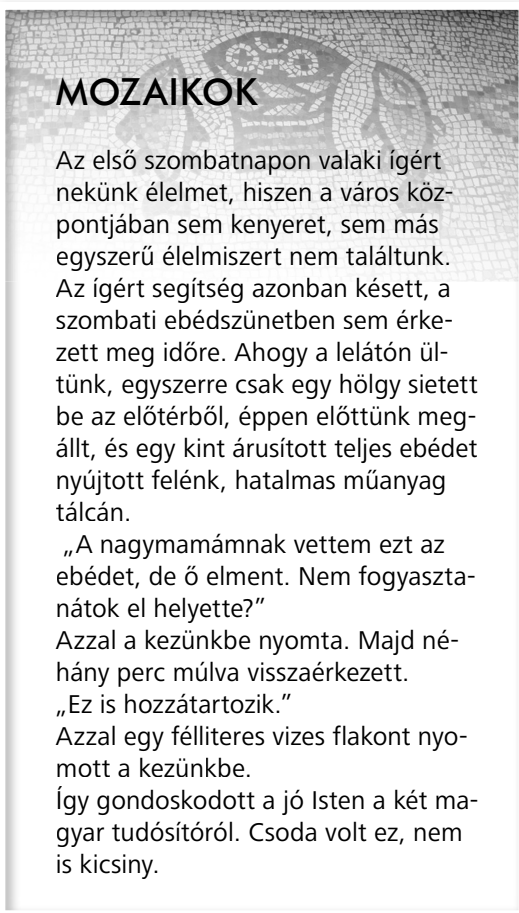
Lehel visszajön, és mint mondja, odakint is nagy a tumultus, fényképezkednek, telefonálnak, ismerkednek az emberek. Lassanként már idebent is ilyen idők köszöntenek be. Aztán arra leszünk figyelmesek, hogy vége szakad a soha el nem kezdődött szombatiskolának, orgonaszó tölti be a hatalmas légtérrel — végre valami zene! —, ismét mozgások, helyezkedések, és újra elhelyezkedések. De hát ekkora sokaságnál időbe kerül, míg így-úgy minden elrendeződik. Úgy látszik, a dél-előtti istentiszteletre lett kihegyezve minden, most már ennek a közvetlen előkészületei folynak.

A kivetítőkön szimfonikus zenekar jelenik meg, úgy kell keresnünk, hol is vannak, hol is fértek el az előtérben. A pódium vonalában ülnek, klasszikus zenét játszanak. Egy párányi Európa köszönt be néhány pillanatra. Becslésünk szerint a résztvevők száma most már meghaladhatja a harmincezret.

Férfítvestvér szólít fel az elhelyezkedésre és az elcsendesedésre. Nem nagyon hagynak időt rá, mindenki megáll ott, ahol van. Rövid ima hangzik el. Ezután hatszemélyes férfi gospel, igen visszafogott afroamerikai ének, a hatvanas évek baptistáinak stílusában. Felolvassák az alapigét, melyről a prédikáció szólni fog:

Jelenések könyve 10,1–11 szakasza, ami nagy várakozást támaszt bennünk. Közvetlenül utána a tegnapi nap során újra megválasztott vezetők feleségeikkel együtt felvonulnak, majd imát mondanak értük.

Rendkívül ünnepélyes rész következik, sófár hangja tölti be a teret, majd zene és az énekkar rövid szolgálata. Többen imádkoznak. Ezután újra a szimfonikusok, és vegyes kar énekel. A jövés-ménés azonban megállíthatatlan, úgy látszik, ilyen hatalmas tömeg esetében nincs mit tenni. Majd ismét szöveges rész következik a két szombat program-

MOZAIKOK

Az első szombatnapon valaki ígért nekünk élelmet, hiszen a város központjában sem kenyeret, sem más egyszerű élelmiszert nem találtunk. Az ígért segítség azonban késett, a szombati ebédszünetben sem érkezett meg időre. Ahogy a lelátón ültünk, egyszerre csak egy hölgy sietett be az előtérből, éppen előttünk megállt, és egy kint árusított teljes ebédet nyújtott felénk, hatalmas műanyag tálcán.

„A nagymamának vettem ezt az ebédet, de ő elment. Nem fogyasztanátok el helyette?”

Azzal a kezünkbe nyomta. Majd néhány perc múlva visszaérkezett.

„Ez is hozzátartozik.”

Azzal egy félliteres vizes flakont nyomott a kezünkbe.

Így gondoskodott a jó Isten a két magyar tudósítóról. Csoda volt ez, nem is kicsiny.

járól, a fiatalok szolgálatáról, a régi vezetők alakját idézik fel. (E néhány nap során pozitívan értékeltük, hogy többször megjelent James White vagy John Andrews és más pionírok arca, a történelmi adventizmus gyökereiről szólva.) Ismét ima következik, majd újra szimfonikus zene.

Az istentisztelet kezd szétagolódni. Nem tudjuk, mi minden következik még, pedig mennél nagyobb a tömeg, annál inkább Isten igéjére kellene összpontosítani. Istennek nem azzal szerzünk dicsőséget a legjobban, ha állandóan emberi szavakat hallatunk. A legnagyobb dicsőség, ha Isten szavára irányul a figyelem, az méltóképpen megszólal, és hatalmat vehet a lelkeken, ahogy *Az apostolok cselekedeteiben* olvashatjuk (19,20).

De máris közelednek a szolgálattévők, akik virágcserephöz hasonló adománygyűjtőket osztanak ki a sorok szélén. Közben zeneszó hallatszik, hiszen ez időt vesz igénybe, a zeneszó a mi kis otthoni gyülekezeteinkben sem kellene, hogy elmaradjon, itt viszont az adománygyűjtés utáni áldáskérés marad el. Itt is régi emlék tolul fel bennem: Egyszer egy gyülekezetbe látogató vendégünk mondta el, hogy ez hatott rá a legerőteljesebben. A pénz útja fölötti isteni jelenlét kérése.

A zene után taps, majd hálaima, azután Ted Wilson lép a szónoki emelvényre.

Az igeszolgálat tartója G. T. Ng nevének kiejtésére tanít. Különösképpen hitbéli hűségére és elkötelezettségére, a misszió nagy támogatójára és Ellen White követőjére hivatkozik. Ezután a „Mily nagy vagy Te!” című ének hangzik fel szimfonikus zene és énekkarra hangszerelve, nagy tapssal a végén.

Végre az igehirdető lép előre. Köszönetet mond a zenéért, majd a mostani, 60. ülőszakot méltatja. A nagy egységet a sokféle bőrszínű testvér között, majd kéri, hogy álljanak fel az Észak-Amerikából érkezettek. Erre a tömeg túlnyomó része feláll.

A maga viccelődő stílusában egy Clinton-sztorit említ, amelyet nemsokára követ majd két másik. Az emberek dőlnek a nevetéstől. Azt kell mondanunk, hogy az első történet találó és a témába vágó. Röviden megpróbáljuk visszaadni: Clintonhoz egy angolul nem egészen értő japán vendég érkezik. Felkésztik rá, hogy a szokásos „How are you?” („Hogy vagy?”) formulát mondja majd az amerikai elnöknek, mire ő azt fogja válaszolni, hogy „Jól vagyok!”, s erre pedig majd mondja azt: „Én is.” A találkozás-

nál azonban a japán ember egy hangot elvét, a „How are you?”-ból „Who are you?” lesz, ami viszont egészen mást jelent („Ki vagy?”). Clinton csodálkozva ránéz, és bemutatkozik: „Clinton vagyok.” Mire a japán: „Én is.” Kik vagyunk, és mi a mi közösségünk? És ki az Isten, aki küldött bennünket?

Az igehirdetés első részében a „Ki az Isten?” kérdését rögtön így válaszolja meg: az Isten mindenekelőtt kinyilatkoztatás. Ezután a kivetítőkön is nyomon követhető párhuzamokat von Dániel könyve 12. és Jelenések könyve 10. fejezete közt. Gyorsan halad végig a dogmatikai tanításon, hogy mi vagyunk a próféciákban megjövendölt nép. Külön hangsúlyt ad a „Több idő nincsen...” kijelentésnek. Sebesen érinti, de a kivetítőkön is pár pillanatra megjelenik Dániel könyve 7–8. fejezetének egymáshoz tartozása, majd a 2300 éves prófécia is. Rátér a Miller-mozgalomra, majd az 1844-es Krisztus-várásra, sehol sem keres azonban nyugvópontot, hogy valamely lelki vagy profétikus tanulást elmélyítsen.

Megjelenik Andrews képe, aki 1874-ben Európába indul missziós útra, majd egy hatalmas ugrással máris a jelen időbe érkezünk, és itt felsorolja, hogy világrészenként hány millió ember követi ma az adventista tanítást. A taglétszám növekedése után a könyv- és lapkiadásokat, majd az iskolákat és egyéb intézményeket hozza szóba. Kissé kiabálós stílusban, ázsiai hanglejtéssel, rövidre vágott mondatokkal beszél, ahol csak tud, csipetnyi humorral. Majd a fergeteges felsorolás után fergeteges retorikával teszi fel a kérdést: nyugodtak lehetünk-e, ha ma még ennyi és ennyi milliárd ember hindu, buddhista, muzulmán? „Kétségbeesés vagy misszió?” – jelenik meg a kivetítőn.

A beszéd a végére kifulladás, sem a mai világról, sem egyházunk önkritikával szemlélt állapotáról nem esik szó. Sem az ökológiai válságról, sem a pápaság térnyeréséről, az ökumenizmus kifejezés el sem hangzik. Mintha ezek nem is léteznének. Azt viszont többször elismétli, hogy nagyon kevés már az idő, Jézus érkezik, nem biztos, hogy újra találkozni fogunk egy következő generálkonferencián.

A prédikáció keretében a végső mozzanat egy Sebastien testvér által előadott visszafogott, de mégiscsak tánczene, a kivetítőkön Jézus arca jelenik meg a megszokott giccses kiadásban, ezután hangzik el a titkár előzőleg megszokott stílusú, kissé kiabálós imája. Majd váratlan lezárásként Händel

Messiásából a *Halleluja* tétel harsan fel, amelyre egykor az angol király is felállt, itt azonban a tömeg ülve marad, és kezdetét veszi a zsbongó elvonulás.

Az ebédszünetben, mintegy kompenzációként, ajándékot kapunk: elsőként egy közel nyolcvanéves amerikai házaspárral való beszélgetést, amelyet a

következőkben közlünk, a délutáni és esti program közötti szünetben, 17.00–18.30 között pedig egy másik beszélgetést egy jelenleg Kaliforniában élő görög házaspárral, ezt második függelékünkben adjuk közre.

San Antonio, 2015. július 4.

Szombat délutáni beszélgetés egy amerikai úrorvossal, a hugenották kései leszármazottjával

Péntek délután arról beszélgettünk Lehellel, hogy beszámolóink mellett jó lenne néhány interjút is készítenünk a világ számos pontjáról idesereglettek egynémelyikével. Talán úgy, hogy mi választjuk ki őket, odamegyünk hozzájuk, és interjút kérünk tőlük. Vasárnap szerettük volna elkezdni ezt a munkát. Másként történtek azonban a dolgok. A szombat délelőtti istentiszteleten helyet szorítottunk egy mozgássérült asszonynak, aki férjével együtt érkezett. Nagyon hálásak voltak ezért. Az ebédszünetben mellénk telepedve fogyasztották el szendvicseiket. Mikor végeztek az étkezéssel, nem volt nehéz mélyebb kapcsolatba lépni velük.

– Honnan érkeztetek?

– Észak-Karolinából.

– Hogyan ismertétek meg az adventüzenetet? Előadásokból, gyülekezeti tagok bizonyágtételéből vagy a médiából?

– A feleségem negyedik generációs adventista, 1944-ben, 7 éves korában keresztelte meg lelkész édesapja. Én 1952-ben, tizenhat évesen keresztelkedtem – külső nyomásra, mert barátaim is ezt tették. Jézus Krisztust csak jóval később ismertem meg a magavalóságában.

(Mindketten megdöbbsentünk, jóllehet a Vajdaságban is évtizedekkel korábban elterjedt már az a szokás, hogy 14 éves koruk táján felnőttkeresztségre készítik a gyermekeket, a megokolás szerint, „hogy ki ne menjenek a világba.” Ebből aztán később bajok sokasága származik. Ennek ellenére ma is érvényben van sok helyütt ez a szokás, a Biblia világos bizonyágtévesei ellenére.)

– Ma is így tennél?

– Nem hiszem, hogy lenne más választásom. Apámat is anyám bírta rá, hogy a házasság miatt adventista

legyen. Amikor az Andrews-on tanultak, akkor kezdett apám újra gyülekezetbe járni, mert jó ideig elmaradt. A keresztésem után nekem is több mint 25 évbe telt, míg megértettem a hitünket. Istennel nem volt személyes kapcsolat. Szokást, hagyományt követtem, mint a többi amerikai, aki imaházba vagy templomba jár. Apám nagyon értelmes volt, átlátta a próféciákat, de Jézust nem ismerte.

Ma is bonyolult helyzet jellemzi gyülekezeteinket. A tagok hatvan százaléka elvált. Sokan függőségben szenvednek, mások furcsa nézeteket vallanak. Én jó ideje arra figyelek, hogy szoros kapcsolatban legyek Istennel. Nem vagyunk tökéletes egyház, a betegek kórháza vagyunk, ahogy lelkészünk is szokta mondani.

– Hányadszor veszel részt generálkonferencián?

– Most másodszor. Indianapolisban voltam először. Egy csaknem hetven tagot számláló gyülekezetből érkeztem, tíz évig tanácsadója is voltam az észak-karolinai területnek.

– Gyermekeitek?

– Hitben járnak, de másként tekintenek a szervezett egyházra. Ők már nem hisznek annyira a szervezetben. Azt vallják, minden gyülekezet helyi szinten fontos. Ilyen nagy tömegben nem annyira érvényesek a dolgok. Észak-Karolinában 193 gyülekezet van, húsz ezer taggal, a legtöbbje azonban kicsiny közösség, és egy-egy lelkészre 3-4 gyülekezet is jut.

– Mi is a kis gyülekezetek hívei vagyunk. Elmondanád, hogyan jött létre a közösségetek?

– A mi gyülekezetünk 1984-ben alakult. Egy családnál ketten jöttek össze, és a Bibliáról kezdtek beszélgetni, hamarosan többen társultak hozzájuk. Én az időben még onnan 1000 kilométerre éltem. Két év múlva már gyülekezet építésébe foghattunk. Evangelizációnkat ezután sem ott, hanem könyvtárakban tartottuk. Egyre

többen csatlakoztak hozzánk. Kis idő múltán észrevet-
tük, hogy erősítésre van szükségünk. A területnél főál-
lású lelkészért folyamodtunk, akit nagy részben máig is
mi fizetünk. – Amerikában ez a szokás. Így került hoz-
zánk egy jól képzett, a bibliai hébert és görögöt is is-
merő, az angol mellett spanyolul is beszélő prédikátor.
Emellett jó érzéke volt a testvérek munkába állításához
is. Ennek eredményeképpen gyarapodott a gyülekezet.
Ez a lelkész egyébként könyvet is írt az adventizmus
történetéről: *Észak és Dél a 19. századi polgárhábo-
rú során*.

– *Hogyan evangelizáltok?*

– A déli államokban, ahogy itt mondani szokás,
mindenki tartozik valamilyen egyházhoz. Az Egyesült
Államoknak ezt a részét „Biblia-övezetnek” (Bible Belt)
nevezik. Lelkészek ismernek bennünket, és azt mond-
ják híveiknek: „Mindent meghallgathattok tőlük, kivéve
a hármass angyal üzenetét.” Ők tehát már valamiképp
megismerték azt. Megjegyzem, az adventista lelkészek
közül sem ismeri mindenki a hármass angyal üzenetét.

– *Az elmúlt évtizedekre visszatekintve látsz-e fejlő-
dést egyházunkban?*

– Igen, teljes mértékben. Régen kicsi és szétszaka-
dozott volt az egyház. Most jó vezetőink vannak. Nincs
szegregáció, növekszünk, erősödünk. Az északiak fel-
hagytak büszkeségükkel, a színes bőrűek egyre jobban
beépülnek. Ilyen világgyűlés 60 évvel ezelőtt elképzel-
hetetlen lett volna.

– *Néhány szót hivatásodról is kérdeznék.*

– Orvosnak tanultam, egy ideig Dél-Amerikába sze-

rettem volna menni, nőgyógyásznak készültem. Isten
azonban lezárt és megnyitott utakat. Így végül is űr-
vos lettem. A világ 62 országában jártam – Európában
szinte mindenütt –, államfőkkel beszélhettem, magas
rangú vezetőkkel dolgoztam együtt. Egyházam min-
denben segített, lelki ébredésem után presbiter és ta-
nácsadó is lettem. Életem szép volt. Azért, mert adven-
tista vagyok, még nem lehetek biztos abban, hogy a
mennybe jutok. A legfontosabbnak az Úrral való szoros
kapcsolatot tartom. Azután pedig a hivatás szeretetét,
azt, hogy örömmel végezd a munkádat.

Nevem, a „Knapp”, a szegénységről, az ínségről
szól, őseim hugenották voltak a 16. században, el kel-
lett azonban hagyniuk hazájukat. Egyszer próbáltam
utánajárni a családfámnak, de csak félútig jutottam.

Tudok róla, hogy Európában, különösen Angliá-
ban borzalmas állapotban van egyházunk, és talán
még másutt is. Nem próbáltunk ki mindent az emberek
megközelítésére, új evangelizációs eszközök alkalmazá-
sára. Ezt a hiányt sürgősen pótolnunk kell.

Stanley Knapp testvér feleségével együtt a követ-
kező szombaton is megjelenik, közben is látjuk egy-
szer-egyszer a hétköznapiak során, a nők felszentelé-
séről szóló vita különösképpen érdekli.

Ez az idős ember csupa figyelem és megfontolt-
ság. Szinte az írás pontosságával beszél, pedig jövő-
re lesz nyolcvan éves. Mozgásán ugyan már nyomot
hagytak az évtizedek, szellemileg azonban teljesen
friss. Szemüvege mögött el-elrévedező tekintetét
megőrizték.

Folytatás vasárnaptól

A hét elejétől a GK megkezdte szokásos napi prog-
ramjait. Ezt úgy kell elképzelnetek, hogy reggel
nyolckor különböző bejelentésekkel, információk-
kal kezdődik a nap, szinte mindegyik után vala-
milyen ének- vagy zeneszámot iktatnak be. Ez el-
tart fél óráig, talán arra való, hogy a folyamatosan
érkezők elhelyezkedjenek. A csarnok földszintjének
elülső részében foglalnak helyet a delegátusok, ezt
külön kapun (bejáraton) lehet megközelíteni, a né-
zőközönség csak a lelátókon foglalhat helyet. A csar-
noknak alig egytizede telik meg így. A mintegy 2500

küldött egyötöde vagy annál is többen általában
hiányoznak. Hasonló a helyzet, mint a politikában a
parlamenti képviselőknél.

Minden nap fél kilenckor veszi kezdetét a regge-
li egyórás igehirdetés. Ez is persze sok körítéssel, az
igehirdető bemutatásával, zeneszámmal előzve. Ez
utóbbiak között eddig a gospel és a rock az egyed-
uralkodó. A legszebb igehirdetés után is jön valami
rémületes ének.

Az előző napok igehirdetései közül egy valóban
átütő erejűt megnevezhetünk. Ez egy Shian O’Con-
nor nevű fekete igehirdető beszéde volt, amelyet a
gazdag ifjú történetéről tartott, a laodiceai levéllel
egybekapcsolva. Rövid, de erőteljes vonalvezetése

többször is rámutatott arra, hogy valami nagy-nagy fogyatkozásunk van, ahogy ezt a gazdag ifjú is megkérdezte. Látszatra minden rendjén valónak látszik az adventisták életében, holott sem igaz hitet nem vettek Megváltójuktól, sem igaz életének fehér ruháját nem öltötték még fel. Ezért is hiányzik életük-ből a Szentlélek igazi eredményekhez vezető hatása. A tíz szűz példázatát is bekapcsolta gondolatmenetébe, nagy eréllyel szembesítette a gyakorlati életet az igével, néhol annyira magával ragadta a hév, mint ha Oszi bácsit láttuk volna a '80-as, '90-es évekből ide elevenedni. Végso felszólítása is kérlelo és megindító volt, majd folyamatosan elhalkulva szintén megindító imát mondott. Másnap Mathilde Frei igehirdetése sem volt rossz, de kissé tudományoskodónak tűnt, és főleg nem egészen lehetett látni, voltaképpen mit is szeretne mondani a János evangéliuma 14. fejezetére épített témájával. A vigasztalo Szentlélekról szolt, aki senkit sem hagy egyedül, hanem azt szorgalmazza, hogy a hívő emberek a Vele való közösség által haladjanak előre. Pedig ez a téma szinte folytatása lehetett volna az előző napinak.

Az igehirdetések után tízperces szünet következik, majd kezdetét veszi az ülészak, mely első szakaszában délig tart. A kétórás ebédszünet után ugyanez folytatódik kettőtől ötig. Mint később megtudtuk, az Adventista Hírnök (Adventist Review) másnapi számában szóról szóra közlik a felvetett témákat, az összes hozzászólással együtt. Beszámolóinkban ebbe egy-két rövidebb gondolat erejéig mi is betekintést szeretnénk nyújtani. Viszünk haza írásos anyagokat is, amelyekhez mindenki hozzá tud majd férni a Sola Scriptura főiskola könyvtárában.

Csak szemléltetésül néhány téma: Az alapvető hitelvek megfogalmazásait érintő olyan apróbb módosításokról esik szó, mint például Jézus természetéről, hogy Jézus nem férfivá (man), hanem emberré (human) lett. Liberális teológusok kezdeményezték, hogy az igazság forrásáról szolva egyedül a Bibliát nevezzék meg, Ellen White művei nem az igazság forrásai, csupán prófétai tekintéllyel bírnak. Daniel Duda cseh teológus érvelt emellett erélyesen, akit Magyarországon a néhány évvel ezelőtti balatonlellei találkozóról személyesen is ismerhetünk.

Több ízben technikai kérdések taglalásába is átcúszi az ülés, vasárnap és hétfőn Wilson elnök többször is szót kért. A cédulával való szavazás ugyanis kényelmetlen az olyan esetekben, amikor az egyes személyek tisztségekbe való megválasztásáról van szó. Az elektronikus szavazást levették a napirendről, ami viszont meghiúsítja a titkosságot. A hozzászólásokat 2 percen maximalizálták. Az egyes részeket levezető elnökök többsége elég kérlelhetetlennek látszik, nem nagyon veszik figyelembe a hozzászólások tartalmát. Az ügykezelés technokrata jellege feledteti egy vallási közösség lelkületét és Bibliában megadott kívánalmait. Az adminisztráció öncélú mutatóványának láthatjuk mindent, a küldöttek bevonásával. A nézőtérben lankadó tekintetek, sokszor alvó közönség. Persze, amikor Wilson elnök bejelenti, hogy továbbra sem engedik azt a megfogalmazást, hogy a házasság „két személy közötti kapcsolat” lenne, hanem az „egy férfi és egy nő” megfogalmazáshoz ragaszkodnak, helyeslés és taps hangzik fel a közönség sorai közül. „Semmi kétértelműség nem lehet ebben a kérdésben” – hangzik erről az elnök utolsó mondata.

Este 5 és fél 7 között vacsoraidő. A küldötteket minden nap ingyen ebéd várja, a többi étkezés is kedvezményes számukra. Mi a legegyszerűbben oldjuk meg a kérdést, a magunkkal hozott ételekkel. A holtidőkben a meglehetősen kiterjedt kiállítást járjuk végig a nagycsarnoktól mintegy kilométernyi távolságban fekvő, szintén hatalmas kiállítóközpontban. Az esti programot minden alkalommal két divízió szöveges és vetített képes bemutatkozása zárja le este fél 7 és 9 óra között. Ezek színvonalát eléggé gyengének minősítettük, úgyhogy nem nagyon vetünk ezeken részt. Ehelyett egyéb ügyeinket intéztük a városban vagy szálláshelyünkön.

San Antonio, 2015. július 5–7.

Beszélgetés egy Görögországból származó házaspárral

Véget ért az első szombat délutánjának programja, az emberek felállnak, mozognak egy kicsit, másfél óra van az esti programig. Beszélgetni kezdünk a közben mellettünk helyet foglalt házaspárral. Beszélgetésünk tartalmát most nem párbeszédés formában örökítjük meg, nem is időrendi sorrendben mondjuk el, hogy miről esett köztünk szó – ehelyett a 67 éves férfitestvér mondatait monológgá illesztettük össze, talán így rövidebben, de bizonyágtévesésének erejét nem veszítve adhatjuk tovább.

„Leszbosz szigetén születtem, amely Szapphóról, a költőnőről, és az őt követő lesbikusokról lett híres-hírhedt. Egy hétgyermekes család utolsó sarjaként láttam meg a napvilágot 1948-ban. Édesapám korán meghalt, erős dohányos lévén tüdőrák végzett vele. Édesanyámnak nem volt más választása, minthogy felszámolja vidéki otthonát, és Athénba, a fővárosba költözzék gyermekeivel együtt, abban a reményben, hogy ott munkát talál. Nyomasztó évek voltak ezek akkor Görögországban. A II. világháború után polgárháború tört ki, az abban vesztes kommunisták a közeli országokban szóródtak szét, Albánia, Bulgária, Románia, Magyarország fogadták be őket. Ránk, akik az országban maradtunk, az ínség várt. A nélkülözést nem hírből ismerem. Most, hatvanhét éves koromban, Kaliforniában élve sem felejttem, milyen szegénységből jöttem.

Édesanyámnak sokat kellett dolgoznia. Kórházban is dolgozott, magánszemélyeket is ápolt. Anyám kereső lélek volt, de tudni kell, hogy Görögországban szinte mindenki ortodox vallású. Amikor néhány éve Athénban egy taxis kérdésére azt válaszoltam, hogy protestáns vagyok, akkor erre így felelt: »Akkor nem is vagy görög.« Jelenleg is csupán hatszáz tagot számlál a görögországi uniónk, tudomásom szerint. Mindazonáltal anyám kapcsolatba került az adventista hittedjesztéssel, örömmel fogadta az igazságot, és hamarosan meg is keresztelkedett.

Lassanként elhagytuk a családi fészket, és mivel Görögországban továbbra is nehéz volt a megélhetés, külföldre kerültünk. Nővéremmel együtt jómagam a tengerentúlra is. Már az 1960-as évek elején jártunk. Ekkor történt meg az egyik fiútestvéremmel a következő eset, melyet most sem tudok nektek megindulás nélkül elmondani. Szívbillentyűcserére lett volna szüksége, amit

csak nyugati országban lehetett elvégezni. De anyám továbbra is szegényen élt, így erre gondolni sem lehetett. Nagyon szomorú volt az arca már jó ideje, és ezt az egyik magas rangú ápolójának felesége megfigyelve tudakozódni kezdett tőle. Amikor megtudta a dolgot, azt mondta anyámnak, hogy ismeri az USA athéni nagykövetének titkárnőjét, majd segítséget fog kérni tőle. Meg is tette. Elintézték, hogy az Egyesült Államokban végezzék el a műtétet, és éppen az adventista Loma Linda Kórházban. Oda azonban ki kellett jutni. De hogyan? A fiával együtt neki is utaznia kellett, hogy a kiskorú szülőjeként aláírja a beleegyezést a műtétbe. Sok mindent eladott, de így sem volt elég az összeg a kiutazásra. Akkor megint egy váratlan találkozás segített, olyasvalakivel, akinek egyik ismerőse egy légitársaság vezetője volt, és ingyen szerzett repülőjegyet nekik. Csodák sorozata szegélyezte útjukat, de a legnagyobb még ezután következett. Megérkeztek Kaliforniába. Anyám egy szót sem tudott angolul, csak a kórház nevét ismerte. De hogyan jusson el oda a szállodájukból? Imában segítséget kért Istentől. A műtét reggelén lement a szálloda előtti térre, és leült egy padra. Pár perc múlva egy hozzá hasonló korú asszony jelent meg, aki görög volt. Így kapott ezúttal is alkalmas segítőt. A műtét sikerült, édesanyám is itt maradt, Amerikában halt meg 87 éves korában. Máig őrzöm jelmondatát: »Sose támaszkodj emberekre!«

Görög feleséget választottam a gyülekezetből, nem ultrahanggal és CT-diagnosztikával foglalkozik. Jómagam fizioterapeuta tevékenységet folytattam, jelenleg már nyugdíjas vagyok. Többször jártam azóta Európában. Az a kontinens nagyon elvilágiasodott. Amerika még nem annyira, itt a baptisták például nagy munkát végeznek a fiatalok között, visszatartó erőként, nehogy teljesen az elzülles lejtőjére sodródjanak. Nyáron táborokat szerveznek nekik, amelyeken ezrek és ezrek vesznek részt. Az egyik kaliforniai terület egyik gyülekezetében a legnagyobb csodát akkor éltem át, amikor a mi nyári táborunkat be akarták zárni. A területünkre új vezető érkezett, aki munkához fogott, gyülekezeteket látogatott végig, tehetős embereket agitált. Bezárás helyett a nyári táborozások folytatása lett az eredmény, úgyhogy innen, a GK-ról is ebbe a közép-kaliforniai táborba megyünk lakókocsival. Tíz napig tart a

táborozás, általában öt-hatezer emberrel, szombatonként tízezren is vagyunk. A testvérek lakókocsijai úgy sorakoznak a hegyi lejtőkön, mint ahogyan az ókori zsidó nép táborozott. Volt olyan gyűjtésünk, hogy 2 millió dollárt adakoztunk [ez 550 millió forintnak felel meg]. A több ezer hektáros terület egyébként más célokra egész évben rendelkezésre áll.

Könyvevangélistáink kampányszerűen járják az országot, körülbelül kétszázan vannak, nagyobbbrészt fia-

talok. Településről településre mennek, a gyülekezetekben kapnak szállást.

Mi, görögök az amerikaiakat nagylelkű embereknek ismertük meg, akik folyamatosan adakoznak. Nálunk is van egy csekkfüzet (tárcáját megnyitva ezt meg is mutatja), ebbe írjuk bele, hogy mire mennyit szánunk.

Gyermekeink megsegítése mellett mi is örömmel adunk, főleg ha látjuk, hogy egyházunk ezáltal előrehalad.”

Vita a nők felszenteléséről

Már reggel nyolc előtt pár perccel feltűnően sokan vannak az Alamodome-ban. A küldöttek is megemberelték magukat, a megfigyelők is egyre jönnek. Szokott helyünkön alig találni üres széket. Mellettünk egy spanyol-japán házaspár gyermekekkel, fehér-piros mintázatú, nagyon szép, kimonóféle öltözetben. Mikor kellett ma reggel felkelniük, hogy ilyen korán ideérjenek?

Jelenések könyve 17–18. fejezetének felolvasása veszi kezdetét spanyolul. Utána fekete zenész játszik szaxofonon. Ezt követően Eféz 4,15–16 versei hangoznak el, majd az imádságok után újabb zeneszám. Ma is fekete bőrű prédikátor szolgál, Alain Coralinnak hívják. Az alapige Józs 4,17–24, a Jordánon száraz lábbal való átkelés története, a gilgáli 12 emlékkővel. Az előadó erőteljesen mozgó és gesztikuláló férfiú. Beszéde kétharmadán és a legvégén annyira belelendül, mint egykor a táltosok vagy a sámánok. Van üzenete, lépésről lépésre ki is fejt, kár hogy érveléseit ráhatásokkal toldja meg.

„Ha csak ezek a kövek tudnának beszélni...” – kezdi beszédét. Ezek a kövek örök időkre bizonyosságul kell, hogy legyenek. Felelősségünk az emlékezés. Aki nem emlékezik, annak nincs jövője. Honnan tudjuk, merre menjünk, amikor nem tudjuk, honnan jövünk? A gyökér nélküli identitásnak nincsenek gyümölcssei. Ne legyünk felejtkezők, mert felelőtlenek leszünk. 2Móz 12. fejezetét idézi, az egyiptomi kivonulás előestéjén elfogyasztott páskavacsoráról. Majd történetet mond a visszapillantó tükörről. Mindazonáltal közösségünk nem a nosztalgia, hanem a reménység népe. Új területe-

ket, hatalmas városokat kell meghódítanunk, Kubától Etiópiáig. Élő kövekké kell válnunk a szegletkőn, aki Jézus Krisztus. Itt veszi kezdetét az előadó kiabálása: „Remélem, ma reggel a kövek beszélnek. A mi Urunk minden dicsőséget megérdemel! (Taps) Arra van szükség, hogy itt, ezen a helyen egy kő beszéljen. Szabaduljon fel, aki eddig fogoly volt. Lásson az, aki eddig nem látott. Isten a lehetetlenség Istene. Mindenre képes... Isten az Isten...” Hatalmas retorikai fogások emelik az egyre izzóbb hanghordozást. Az az érzésünk, hogy lett volna még mit kifejtetni, kár volt effektusokkal pótolni.

A szünetet követően Ted Wilson hosszadalmas beszéde következett. A nők felszentelésének kérdése kerül sorra, Utrechttől máig vázolja az elmúlt húsz év útját. Az eddigiektől eltérően titkos szavazást ígér. Kéri, hogy mindenkit szeretettel hallgassunk meg, ne legyen túl korán lezárva a vita. Van időnk, mondja, az egész nap erre az egyetlenegy kérdésre van szánva. Bármilyen eredményre jutnánk, már előzetesen kéri, hogy azt mindenki fogadja el. Bejelenti, hogy az előzőleg két ciklusban az egyházat vezető norvég Jan Paulsen is szót fog kapni. (Már Washingtonban találkoztunk legújabb kötetével, továbbá Lehel felfedezte a nemrég leköszönt divízióelnök, a számunkra is jócskán ismert Wiklander legújabb vaskos kötetét a nők felszenteléséről.)

Itt érdemes megemlíteni, hogy Ted Wilson beszéde után egy afroamerikai testvér kapott szót, aki értetlenkedve mondta, hogy a nők felszentelése már gyakorlatban van, vannak „engedetlen divíziók”. Ezután a GK újraválasztott alelnöke, Arthur Stele – aki egyben a teológia bizottság elnöke is volt – következett. Azzal kezdte beszédét, hogy számunkra a misszió a legfontosabb, ez egyesít bennünket. Ez-

után szomorúan vallotta be, hogy a teológiai bizottság nem tudott egyetértésre jutni, sőt háromféle vélemény alakult ki. Ezért egy tanulmány helyett három egymástól eltérő jelentés készült. Mindháromat felolvasta. Ezeknek lényege a következő volt:

1. álláspont: A Biblia az egyetlen alap, amely minden népre és kultúrára vonatkozik, minden időben. Hivatkozott igékre, melyek szerint a vén (elder) egyfeleségű férfi legyen. A Bibliában sehol sem látunk olyat, hogy nő papi vagy apostoli szolgálatot vállalt volna.

2. álláspont: A teremtés után az asszony nem volt alárendelve férjének, egyenrangú lények voltak. Az igében számtalan helyen találunk női vezetőket, és az Isten ma is nemre való tekintet nélkül árasztja ki Lelkét.

3. álláspont: A férfi legyen mindig a lelki vezető, de vigyáznunk kell az egyház egységére, ez nem üdvösséget érintő kérdés (salvational issue). A misszió és az egység érdekében minden divízió kapja meg a jogot, hogy saját hatáskörében döntsön a kérdésről.

Ezután a „parlamentari” ügymenet szerint a konkrét javaslat felolvasására került sor, amiben a küldötteknek állást kell majd foglalniuk. Ez G. T. Ng titkár feladata volt. Ebben elhangzott, hogy nők már régóta foglalnak el jelentős posztokat egyházunkban. A GK a legmagasabb döntéshozó szerv, egyéni véleményekhez nem szabad ragaszkodni. Az eldöntendő kérdés pedig ez: elfogadható-e, hogy egyes divíziók lépéseket tegyenek a nők felszentelése tekintetében. „Igennel vagy nemmel lehet csak válaszolni” – mondta. Ha a nem szavazatok lesznek többségben, a világegyház nem fog felhatalmazást adni a divízióknak a nők felszentelésére nézve.

Ezután kezdődött a tényleges vita, minden küldöttnek két perc állt rendelkezésre, hogy kifejtse véleményét. Ha valaki fordítással beszélt, 3 percet kapott. A levezető elnök ezután bejelentette, hogy a vita úgy fog lezajlani, hogy felváltva hallgatják meg az igennel szavazó és a nemmel szavazó testvéreket. Ennek jegyében két mikrofont jelöltek ki, két különböző helyen.

Kb. 15-15 hozzászólás hangzott el mindét oldalon. A nők felszentelése mellett érvelők az egyház misszióját és egységét féltették. Legyünk tisztelettel a nők felszentelését már gyakorló divíziók iránt – mondta Lowell Cooper, a GK egyik nyugdíjazott alelnöke. A kulturális környezet mindig meghatáro-

zó mindnyájunk számára – mondta egy másik küldött. Megfigyelhető volt, hogy főleg a Transzeurópai és Intereurópai, valamint az Észak-Amerikai Divízió küldöttei érveltek támogatólag. Komoly nemtetszést váltott ki az a lépés, amikor Jan Paulsen volt GK-elnököt kérte meg a vezetőség, hogy szólaljon fel időkorlátozás nélkül. Paulsen testvér igen szenvedélyesen érvelt a nők felszentelése mellett, külön kérte az afrikai és dél-amerikai testvéreket, hogy fogadják ezt el; ha nem így lesz, az nagy károkat fog okozni az egyháznak. Erre több testvér reagált, kampánybeszédnek nevezve ezt, a küldöttek befolyásolására tett kísérletnek. Felszólt a magyar unió női tisztségviselője, Zarkáné Teremy Krisztina is: „Isten sokszor választott nőket a szolgálatra.” Egy másik testvérnő a Transzeurópai Divíziótól bevallotta, hogy ha a nem szavazatok győznének, akkor ők meg fogják szegni ezt a döntést.

A másik oldalon is szenvedélyesen érveltek a testvérek. Egyikük például hangsúlyozta: igazi egységet kell keresnünk, az pedig csak az igazságban lehetséges. Volt, aki a Biblia kulturális értelmezése ellen szólalt fel: valóban van a Bibliának egy kulturális olvasata, de van egy biblikus olvasta is – nekünk pedig ez utóbbit kellene választanunk. Hasonlóan érvelt még több konzervatív szemléletű prédikátor, teológus, GK-tisztségviselő és laikus küldött is. A felszóalók közt volt az általunk is ismert Doug Batchelor, aki szintén a felszentelés ellen érvelt. Szóba kerültek még a következő kérdések: a pluralizmus veszélyei, a konzervatív szemlélet előnyei. Többen aggódtak az esetlegesen kialakuló megosztás miatt az igen szavazatok többsége esetén.

Közvetlenül a szavazás előtt Ted Wilson szólalt fel még egyszer, kérve, fogadjuk el a döntést, bármi is lesz, majd imára szólított fel a szavazás előtt.

A küldöttek a kártyájuk ellenében vehették át a szavazólapot, amit több ládában gyűjtöttek össze. Mindez hosszabb időt, talán egy órát is igénybe vett a szavazatok megszámlálásával együtt. A voksolás végül a következő eredményt hozta: 977 igen, 1381 nem. A hatvanadik GK tehát a nők felszentelését körülbelül 60-40 százalékos arányban elvetette.

A szavazás után ismét Wilson elnök mondott rövid beszédet arról, hogy alázzuk meg magunkat, ne legyen ezután agitáció és semmilyen egyéni lépés. „Tartsatok össze!” – ismételte háromszor is.

San Antonio, 2015. július 8.

Interjú egy barbadosi testvérrel

- *Mióta vagy adventista?*
- Ebben a hitben nőttem fel.
- *Mikor keresztelkedtél?*
- 11 éves koromban. A lelkészek azt mondták a többi velem egykorú gyerekeknek, hogy itt van már az ideje.
- *Hol élsz?*
- Barbados szigetén, Közép-Amerikában, közel Dél-Amerikához.
- *Mekkora ott az egyházunk?*
- 17 ezren vagyunk.
- *Hogyan alakult sorsod e korai kerstség után?*
- A kamaszkori lázadás jó időre messze sodort az egyháztól. Teherbe ejtettem egy lányt, de nem vettem feleségül, nem is volt hívő. Soha nem nősültem meg azután. Gyermekemet segitettem felnevelni, most is jó a kapcsolatom vele.
- *Mi volt akkor a foglalkozásod?*
- Lemezlovas lettem.
- *Mikor tértél újra vissza az Isten-hithez?*
- Első kerstségem után fogalmam sem volt Jézus Krisztusról. Jóval később ismertem meg, amikor mélyre jutottam. Egyszer, még ebben a mélységben, így imádkoztam: „Uram, el tudsz-e így fogadni engem? Tudsz-e velem így kezdeni valamit?” Ahogy most beszélgetünk, úgy hallottam tisztán a szót: „Nem!” Azután sok év telt el. De egyszer felhívtam egy prédikátort, és segítséget kértem. Ennek következtében 1985-ben újra keresztelkedtem.
- *Hazádban melyik a legnagyobb vallásfelekezet?*
- Az anglikánoké és az evangéliumi kerstsényeké. Mi nem vagyunk katolikus ország, mint Kuba. Brit gyar-

mat voltunk. Az adventizmus már több mint száz éve megjelent nálunk. Nálunk az oktatás teljesen ingyenes, a kezdetektől az egyetemekig.

– *Mi a véleményetek a jelenlegi pápa tevékenységéről?*

– Nem nagyon foglalkozunk vele. Valláspolitikai kérdésekben semlegesek vagyunk. Az adventista tanítás – és ez egyedül – persze, beszél a pápaságról.

– *Sokat halljuk itt, a generálkonferencián, hogy „Jézus hamarosan eljön, és magával visz bennünket a mennybe”. Jézus azonban részletes jövendölést mondott az eljövetele előtti, közvetlenül azt megelőző időszokról, a világválságról, a rostálásról, a végső nagy evangéliumhirdetésről, a hét utolsó csapásról. Hívő népének ma számtalan tennivalója van a Szentlélek vezetésével.*

– Igen, ezt képviselnünk kell, az evangelizációnak a világ minden táján előre kell haladnia. Valamennyire ismerem világegyházunk helyzetét. De ennél fontosabbnak látom, hogy a gyülekezeten belüli problémák megoldódjanak. Sokan akarnak közülünk szerepelni, elsőnek lenni. A gyülekezeten belül nagy bajok vannak. Ilyen állapotban nem fognak hinni nekünk. Ha nem lesz szeretet a gyülekezetben, a világ nem hiszi el, hogy Jézus küldött minket.

– *Mi a véleményed a mai vitáról, a nők felszenteléséről?*

– Személyesen úgy hiszem, erre a pályára inkább a férfiak valók. De ha a küldöttek igennel fognak szavazni, azt is el tudom fogadni.

Különböző irányzatok és próbálkozások

Reggel az Alamodome-ban érzelmes tánczene fogad minket, női hang énekel. Köszöntik az „adventista családot”. A tegnapiánál jóval mérsékeltebb a részvétel. Az első fél órát szokásosan bizonyágtevések, énekek töltik ki. A ma reggeli előadó egy misszionárius, aki 2Tim 4,1–2 verseiből indul ki, és így nem is magyarázza az igeszakaszt. Nem részleteznénk, mi mindent mond, az *Adventist Review* ezeket az igemagyarázatokat is közli angolul. Mint említettük, minden egyes számát hazavisszük, és azokba bárki beletekinthet. A GK a vége felé közeledik, és néhány jelenségről még nem adtunk hírt. Ezeket pótolnánk mai híradásunkban, annál is inkább, mert a stadionbeli gyér program miatt más látványosságokra mentünk el.

A generálkonferenciával párhuzamosan a városban egynémelyek hallatják még hangjukat.

Nem ritka jelenség például, hogy a reggeli és déli órákban, amikor a delegátusok előzönlök a várost, egy kocsi platójának tetejéről vagy egyszerűen a járdán állva, hangosbmondóval a kézben ellenkampányt folytatnak bőszen harsogó férfiak bibliai tanítás- és Ellen White-ellenes szövegekkel. Része ez a nyugati demokráciának, a helybeliek közönyösen mennek el mellette, a delegátusok egynémelyike kézmozdulatokkal ad jelzést, vagy rövidre fogott beszéddel inti őket.

Holnap és holnapután délután két órakor San Antonio Szent Józsefről elnevezett, német alapítású plébániatemplomában két adventista kórus ad hangversenyt, amelyek egyikén terveink szerint mi is részt vennénk.

Két független adventista szervezet közül az egyik már vasárnaptól kezdve ellenanyagokat osztogatott a városban. Műanyag szatyraikban folyóirat, könyv, CD, magukat a *Pásztorvessző (Shepherd's Rod)* mozgalmának nevezik. Magyar származású, Nyíregyházáról még az 1980-as években az Egyesült Államokba disszidált férfi is van köztük, Kriston Istvánnak

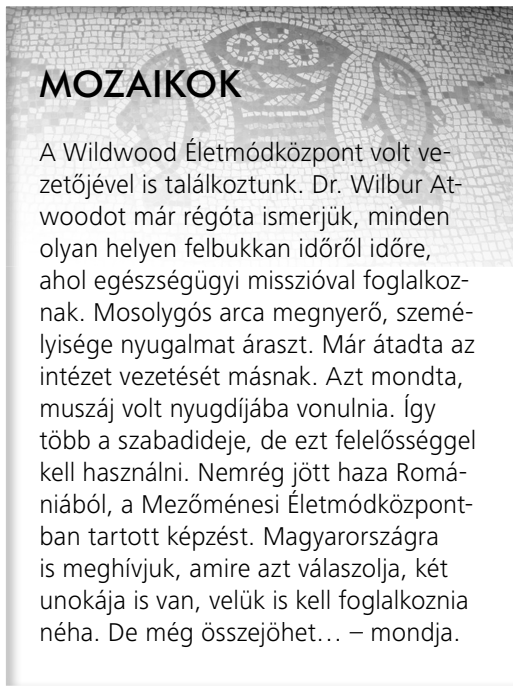
hívják. Ővele személyes kapcsolatba is kerülünk, nagyon kedves és szívélyes, sok mindenben segít bennünket, jóllehet többször is elmondtunk neki, hogy tanaikkal nem nagyon tudunk egyetérteni. Ő 2001 óta látogatja országukban főleg a fővárosi gyülekezeteket, eközben is terjesztve Biblia-magyarázataikat.

Felfogásuk szerint az 1888-as üzenetet visszautasító egyház 40 évet kapott, de azután újabb próféta érkezett 1930-ban, egy Bulgáriából Amerikába vándorolt testvér, akinek műveit terjesztik. Témáik Zakariás könyve 6. fejezetének négy szekér látomására (Zak 6,1–8), Dániel és Jelenések könyvére alapozódnak. Utcai árusaikat általában elutasítás fogadja, úgyhogy sok helyen egy-egy iratukat a szél sodorja az utcákon. Kibérelték a Hilton Szálló egyik első emeleti termét, ahol mindennap előadásokat tartanak. Saját elmondásuk szerint sem vesz részt ezeken

15-20 embernél több. Lehel ma elment, hogy meghallgassa a zakariási próféciáról szóló előadást. A fekete bőrű előadó nagyon kedvesen beszélt, igyekezett logikusan levezetni a próféciamagyarázatot, igehelyekkel és bizonyágtételi idézetekkel tűzdelve. Nézete szerint Zakariás 6,1–8 az újszövetségi egyház történetét mutatja be, különös tekintettel az adventizmus mozgalomra. A végén hangsúlyozta, hogy az adventista egyház Isten egyháza, nem fog elesni,

de megtisztul, így fogja befejezni Isten művét. Nem tudjuk, hány aktivistát mozgatnak, de csoportosan érkeztek a városba, és szálláshelyükről kiindulva mindennap végzik munkájukat, a csarnokon belül és kívül egyaránt.

A másik, az előzőnél jóval megalapozottabb, *Az igazi éjjeli kiáltás* szolgálat (*The True Midnight Cry*) kis traktátusokat osztogat, és a konferencia utolsó három napjára ingyenes ebédet hirdetett (rizs babbal és salátával), ezután az ebéd helyszínén elő-

adásokat is tart. Elmondásuk szerint bejárták az Egyesült Államok mind az ötven államát, hogy felmérést készítsenek az adventisták bibliai ismeretéről, kiváltképpen arról, mennyire vannak tudatában a prófécia által nyújtott világosságnak. A mai előadáson szintén Lehel jelent meg, aki szerint mérsekel, konzervatív szemléletű előadás hangzott el, körülbelül 50 ember részvételével, nem messze az Alamodome-tól.

Az előadó rámutatott arra, hogy az alapvető hitelveket tekintve is komoly hiányosságok vannak köreinkben. Látszik, hogy figyelik a próféciaikat érintő eseményeket, például a mostani pápa tevékenységéről is beszélt. Az interaktív előadás keretében alapvető ismereteket igyekezett átadni a próféciaikkal kapcsolatban. Ők is a világegyház támogatása mellett érveltek.

Egy texasi központú szervezetre hívjuk még fel a figyelmet, a *Mindörökre szabadon szolgálatra* (*Forever Free Ministries*), akik nincsenek úgy, mintegy az utcára kilökve, mint az előzőek, és az Alamodome mellett, a szintén bérelt Gonzales központban kiállítóhelyhez jutottak. Az interneten elérhető szöveges tanulmányaikat, ízelítőt kaphatnak előadási stílusukról (*bibleprophecy.info*).

Ezen a kiállítóhelyen egyébként Németh Antal és Juhász Zsolt arca is ránk mosolygott, a feketetői és érdi életmódközpontot is bevették a kiállítók körébe

(a *hergheliai életmódközpont* standján láttuk fényképeiket).

Ma ezekkel a hírekkel tudtunk szolgálni. Készülünk az utolsó két napra.

San Antonio, 2015. július 9.

Koncert egy katolikus templomban

A vége felé járó ülésszak mai programjaira nem mentünk be – nem volt nehéz elfoglaltság után nézni, bőven volt ma is tennivalónk.

Tegnap este sétára indultunk ketten, hogy kicsit a városból is lássunk valamit. San Antonio (magyarosan Szent Antal) spanyol és német telepesek helye volt. Történelmi belvárosában négy római katolikus templom vagy templomrom található, az idegenforgalom azonban nem ezekre épül, hanem a várost behálózó csatornákra, lagúnákra. Velencei vagy amszterdami itt a hangulat, az éttermek egymást érik, a tömeg megszámlálhatatlanul hömpölyög még az esti, éjszakai órákban is. Néhány boltba benéztünk – meglepően kevés van a belvárosban, mert a turistákat a vendéglátóhelyek felé igyekszenek terelni. Alig-alig lehet itt bármit beszerezni, legalábbis előnyös áron, ezért kapóra jött a magyar segítség még a hét elején, amikor egy városszéli nagyáru-

házba kocsiztatták ki Lehelt, hogy ott egy hétre minden alapcikket – a kenyértől a zöldséig és a gyümölcsig – be tudjon vásárolni.

Pénteken meglátogattuk a tegnap már említett *Az igazi éjjeli kiáltás szolgálat* előadását és ingyenebédjét, majd szedtük a lábunkat, hogy a Szent József-templomba időben odaérjünk két adventista ének- és zenekar közös koncertjére. Az *Andrews University Singers* Stephen Zork, valamint a *Southwestern Adventist University Singers* Jonathan Wall vezényletével lépett fel. A templom mind a négyszáz helyét zsúfolásig be-

töltötték a nézők. A kinti 35 fokban hőségből légkondicionálásba érkeztünk – ez egyébként Amerikában minden áldott helyen így van, itt nem fűtik, hanem hűtik az utcát.

A 19 számból álló programot egy Händel *Messias*-ból származó részlet vezette be. Feltűnően halk számok sora következett ezután, többnyire a tenorentúli dallamkincséből, az egyetlen európai szerző Händelt követően Gounod volt. A mintegy 100 perces koncert szép zenei élményt nyújtott, az utolsó három számra a két együttes egyesült, előbb az oltár előtt, később a templomhajó jobb és bal oldalát végigszegélyezve, úgyhogy az akusztikai hatás még közvetlenebb volt. Missziós beszédet nem tartottak vagy nem is tarthattak, a plébános az előtérben fogadta a befelé igyekvőket, a katolikus egyház részéről azonban nem mondott köszöntést.

A hallgatóságról úgy láttuk, hogy legalább a fele a GK-ülésszokról rándult át. Rájuk is fért ez a zenei program. Bár a vége felé itt is szerepeltek érdekes számok, köztük egy spanyolos stílusú, táncjellegű ének. Az egész hangverseny mégis más lelkületet árasztott, mint az Alamodome zenészei. Ezek mindennap alaposan fejbekölintettek bennünket. Ott ugyanis a rocktól a gospelen át a táncdalig sokféle könnyűzenei stílus vegyült, az esetek többségében azonban nehezen lehetett volna ezt a zenét Istendicsőítésnek nevezni. Erre mondják, hogy Jézus Krisztus nem jelenik meg ilyen előadáson.

A zárónap

A generálkonferencia záró napján mint sok kis partak rajzik ki a tömeg minden utcából, hogy azután folyammá egyesülve haladjon az Alamodome-felé. Hiába indulunk időben, nem kapjuk meg szokott helyünket. A hatalmas csarnokban eleinte szép orgonazene fogad, ami szinte észrevétlenül átmegy táncdalokba és törzsi énekekbe. Nyolc órától egészen fél tizenkettőig, vagyis a Wilson-prédikáció kezdetéig az ünneplő gyülekezet koreográfiája szerint zajlik minden. Csak a programpontokkal egy teljes oldalt teleírtunk, elképzelhetetlenül sok énekszám, tapasztalat, interjú, összekötő szöveg halmozódik egymásra, maga a szombatiskola két ember párbeszédében szinte elvész a folyamban. A világ minden tájáról

Rövid beszélgetés zimbabwei testvérnőinkkel

– *Köszöntünk benneteket, mi Magyarországról jöttünk, Lehel és János vagyunk.*

– *Mi Afrikából, Zimbabwéből származunk. Unokatestvérek vagyunk, egyikünk Londonból érkezett, a másikunk innen, Houstonból, Texas államból.*

– *Kitől ismertétek meg az adventista hitet?*

– *Már ebbe születtem bele.*

– *Mekkora az egyház Zimbabwében?*

– *Több ezren, talán több tízezren is lehetnek.*

– *Mennyire van kapcsolatotok az anyaországgal, gyakran jártok-e haza?*

– *Rokonságunk nagy része ott él. Mivel Dél-Afrika nagyon messze van, a repülőjegy pedig drága, mi nem nagyon járunk haza.*

A két, mintegy 35 év körüli testvérnő igen kedves, de visszafogott volt. Úgy éreztük, tolakodászámba menne, ha újabb kérdésekkel erőltetnénk a beszélgetést. Hamarosan el is váltunk egymástól.

Egy héttel ezelőtti terveink szerint igyekeztünk másokat is megközelíteni, például ázsiaiakat vagy a szigetvilág képviselőit. Erőltetni azonban semmit sem akartunk.

– *Bangladestól Thaiföldre, Jamaicától Törökországig – annyi minden hangzik el, hogy öt perc múlva már nem emlékezel az előző pillanatokra sem. Fent ülünk a lelátón. Jobbra tőlünk egy színes bőrű férfi a lehető legjobbal foglalkozik, a Bibliába mélyül, és nem engedi zavartatni magát a nyüzsgő programoktól. Bal oldalunkon egy Horvátországból Kaliforniába szakadt házaspárnak nyújtunk kezet, akik éppen most érkeznek. Különböző érdekességek sorakoznak, így például a Wilson-beszéd előtt Folkenberg elnök jelenik meg Floridából a Skype segítségével a kivetítőkön, hogy néhány szót szóljon az egybegyűttekhez. Majd Európát kapcsolják, a nyugdíjas, volt funkcionáriusok közül az egyikről megtudjuk, hogy 102 éves, de még három évre van jogosítványa.*

Közben a tömeg a múltórák alatt egyre csak gyűlik-gyűlik, de a stadion a délelőtti istentiszteletre

nem telik meg, mintegy ötvenezer körülre becsüljük a létszámot.

A Wilson-beszéd előtt, Ng koreai titkár mutatja be a régi-új elnököt, viccet viccre halmozva, ami már a jó ízlés határát is erősen súrolja, és amit nem is lenne szerencsés itt visszaadnunk. A nevetés végigsöpör a lelátókon, mire Ted Wilson a pódiumra lép.

A prédikáció bevezetésében Wilson testvér arról beszélt, hogy Isten népe egy, a menny által kijelölt úton jár, és hogy Jézus eljövele közel van, szinte „az ajtó előtt” áll. Laodicea népe vagyunk, ezért szükségünk van megújulásra és reformációra. A világban sokasodnak a problémák: gazdasági válságok, természeti katasztrófák, istentelen befolyások vesznek bennünket körül.

A prédikáció fő gondolata a Jordánon való átkelés történetére épült. Ennek egyik előzményeként 5Móz 34,1-4-et olvasta fel, amelyben Mózes a Nébó-hegy tetejéről megtekintheti az Ígért földjét. A *Pátriárkák és próféták* című könyv alapján elmondta, hogy Mózes látta a jövőt is, a sok próbatételt, amin majd népének át kell mennie. Egy, az ő közreműködésével készített videót is bemutatott arról, hogyan néz ki ma a Nébó-hegy. Azután Józsué könyve első fejezetei alapján rátér a fő gondolatra: Ahogy az izraelitáknak is át kellett kelniük a Jordánon, nekünk is ezt kell tennünk, nem szabad visszafordulnunk. Ismét Ellen White-től idézett: „Nincs mit félnünk a jövőtől, kivéve, ha elfelejtjük, hogyan vezetett bennünket Isten a múltban.”

Kérte, hogy imádkozzunk a GK-ülésen bemutatott új evangelizációs stratégiáért (amit egy 7-8 oldalas füzet formájában szét is osztottak); fontos, hogy megosszuk másokkal a világosságot, mert így mi magunk is újra felfedezhetjük azt.

Volt a prédikációnak feddő üzenete is. Felszólított arra is, hogy őrizkedjünk a felületességtől, a kicsinyes vitáktól, a Biblia-ellenes teológiai irányzatoktól, az érzelgősségtől, a fanatizmustól és a szkeptizmustól.

A prédikáció lezárásként ismét a Jordánon való átkelés képéhez tért vissza. „Mint adventmozgalomnak, nekünk is át kell menni a Jordánon! Micsoda nap lesz az!” – mondta.

Bár a prédikáció részleteiben kijelentett néhány fontos dolgot, egészében nem láttuk benne a határozott vonalvezetést, az újabb öt évről szóló iránymutatást. Ez az igehirdetés árnyéka sem volt az öt évvel ezelőtti atlantai felrázó beszédnek. Az evangelizáció és az egység eszméjével takart be mindent. A beszéd végén kicsit furcsán hangzott, hogy „büszke vagyok ifjúságunkra...”, amit persze hangos taps kísért. Sok mindenbe belekapott, de mivel igazán egyetlen gondolatot sem mélyített el, kissé emberi erőlködésnek tűnt a szándék és a megvalósítás is. Körülnézve az alvó arcok, a bágyadt tekintetek adták erről a legbeszédesebb visszajelzést.

A délután során elhangzott egy Amerikában ismert női médiaszemélyiség ajkáról, hogy mélyen érintette a beszédnek az a része, amely a személyes evangelizációt helyezte előtérbe. Igaz, erről szólt egy fél mondat erejéig, amikor azt taglalta, hogy többféle misszió létezik, de kevés igehelyet idézett, mondhat-

ni, nagyon szűkölködött a bibliai hivatkozásokban. A kivétíően újra láthattuk az izraeli tájakat, ahogy Wilson ott ül Moáb fennsíkjain – az egy héttel ezelőtt látott-hallott elnöki beszámolójának közel-keleti képei folytatására ismerhettünk rá.

Túlságosan sok és megterhelő volt a White-idézet is, hiszen egy prédikációban hétszer-nyolcszor felolvasni szöveges részleteket elég fárasztó. Nem jó ilyen módon igazolni hűségünket a bizonyágtételekhez.

Lehetett volna idősebb útmutatásokat a saját szavaival megfogalmazva kiragadni belőlük. Egészen véve tehát az elnök igehirdetése nem töltötte be a hozzá fűzött váradalmainkat, az utolsó napra összesereglett több tízezer embernek sem adott igazi lelki kenyeret.

A délutáni programok is túlsúfoltak és kissé érdektelenek voltak, a késő esti nemzetek felvonulása és a 160 ország felvonulását többször is megszakító történelmi visszatekintések olyan gyorsan pergették le a képkockákat, hogy minden újabb máris törölte a mögötte levőt. Ebből a felvonulásból megtudtuk, hogy vannak országok, amelyekbe még egyáltalán nem jutottunk el, így ott 0 jelent meg a taglétszám feltüntetésekor, illetve jó néhány arab országban összesen 10-20 adventista él. Újra megerősödhattunk abban, hogy a csaknem 18,5 millió gyülekezeti tagnak mindössze 2 százaléka él Európában, 7 százaléka Észak-Amerikában, a világgözösség tagságának 90 százalékát a harmadik világ adja. Ha jól emlékszünk a számadatokra, 60, de lehet, hogy 100 évvel ezelőtt is volt ennyi tagunk a civilizált országokban, a 25-30 éve elindult „globál misszió” javította a statisztikát a fejlődő országokkal, de azt egyedül a jó Isten látja, hogy mennyire tette minőségileg is igazi Izraellé, vagyis „az Úr harcosává” ezt az egyházat.

San Antonio, 2015. július 11., szombat

Száz éve halt meg Ellen G. White – Látogatás Battle Creekben

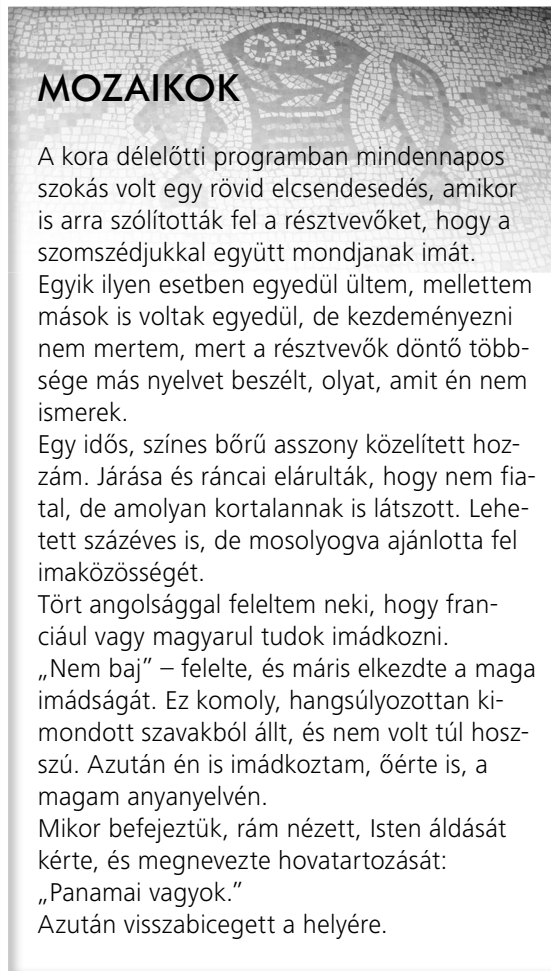
Száz évvel ezelőtt, 1915. július 16-án halt meg Ellen G. White. 2015. július 15-én kerestük fel Battle Creeket, ellátogattunk a múzeumfaluba, azután megnéztük a másodikként és harmadikként

épített szanatóriumot (ebben jelenleg állami gyógyintézet működik), majd a helybeli temetőben felkerestük a White-család síremlékegyüttesét, amely előtt Michigan állam szépen megszövegezett információs táblája áll.

Mindannyiunkra nagy benyomást gyakorolt ez a nap. Lélekben végigélhettük az elmúlt 170 évet. Látunk otthonokat, korabeli iskolát, ahol a fél lábát elvesztő Uriah Smith is tanult. Egy korabeli gyülekezet padjaiba ülhattunk be, majd egy másik gyülekezet ajtaján is beléphettünk, amelynek őséiben 1863-ban az első generálkonferenciát is megtartották.

A White-család otthona volt az utolsó színhely. A földszinti helyiségek megtekintése után az emeletre vezetett utunk, többek között abba a szobába, amely-

ben Ellen G. White négy látomásban is részesült, és ahol *A nagy küzdelem* első fejezeteit írni kezdte. Belapozhattunk James A. Wylie a reformáció történetéről írt hatalmas és gazdagon illusztrált sorozatának egyes köteteibe is. Egy nagyon idős, német származású bácsi kalauzolt minket a házban, a végén meghajtottuk fejünket, és imádkozott értünk abban a dolgozószobában, amely egyben hálókamerát is szolgált Ellen G. White-nak, hiszen tudott dolog: gyakran kelt fel az éjjeli órákban ihletett gondolatait

MOZAIKOK

A kora délelőtti programban mindennapos szokás volt egy rövid elcsendesedés, amikor is arra szólították fel a résztvevőket, hogy a szomszédjukkal együtt mondjanak imát.

Egyik ilyen esetben egyedül ültem, mellettem mások is voltak egyedül, de kezdeményezni nem mertem, mert a résztvevők döntő többsége más nyelvet beszélt, olyat, amit én nem ismerek.

Egy idős, színes bőrű asszony közelített hozzám. Járása és ráncai elárulták, hogy nem fiatal, de amolyan kortalannak is látszott. Lehetett százéves is, de mosolyogva ajánlotta fel imaközösségét.

Tört angolsággal feleltem neki, hogy franciául vagy magyarul tudok imádkozni.

„Nem baj” – felelte, és máris elkezdte a maga imádságát. Ez komoly, hangsúlyozottan ki-mondott szavakból állt, és nem volt túl hosszú. Azután én is imádkoztam, őerte is, a magam anyanyelvén.

Mikor befejeztük, rám nézett, Isten áldását kérte, és megnevezte hovatarozását:

„Panamai vagyok.”

Azután visszabicegett a helyére.

lejegyezni. Emellett a szoba mellett helyezkedik el James White jóval kisebb lakóhelye, ő viszont 1881-ben, 60 éves korában már távozott az élők sorából.

Az is megrendítő volt, hogy Ellen White-nak két gyermekét kellett eltemetnie, az egyiket néhány hónapos, a másikat 16 éves korában. Nagyobbik fia,

Edson egy missziós hajót vezetett – a *Morning Start* (Hajnalcsillagot) – a Mississippin, ezzel is hozzájárulva az itteni délvidék evangelizációjához. Őt a negyedik fiú, Willie kilenc évvel élte túl, 1937-ben halt meg. Emlékeztéből jegyezte le a Battle Creek-i ház belső elrendezését, ennek alapján állították helyre.

Szerény kezdetekből indult el tehát a végidők mozgalmá. Még egy Betlehem-kápolna sem állt rendelkezésre, mint Husz János idejében, vagy egy Bölcs Frigyesnek sem lelhattük nyomát, aki Luthert védte. Egyszerű, de igazságkereső, a prófécia üzenetét kutató emberek mozgalmának forrásvidékénél jártunk.

Találkoztunk annak az „igaz embernek” (David Hewlettnek) az emlékével és síremlékével is, akit az első itteni adventistának neveztek, és akitől származik a Hetednap Adventista Egyház elnevezés is.

Megdöbbenéssel szemléltük, hogy már 1866-ban sikerült nem is olyan kicsiny szanatóriumot építeniük, amelyet alig tíz évvel később már le is kellett bontani, hogy helyébe egy jóval nagyobbat emeljenek. Külön bemutatóhely szemlélteti John Harvey Kellogg (1852–1943) találmányait, amelyeket mi is kipróbálhattunk, s melyek az 1912-es Titanic óriáshajóra is felkerültek, nem különben a mai orvosi műszerek és fitnesztermek gépei is elődjüket tisztelhetik bennük. Fénykép mutatja a másik szanatórium 1903-as leégését, a *Review and Herald* kiadó épületének porrá égésével együtt. Kellogg ellentmondásos életútjának sötétebb oldalait tapintatosan megkerüli a kiállítás, de a róla szóló kisfilm is.

Hazajövet az *Andrews Egyetemre* is benéztünk, de már nagyon rövid volt az idő.

Battle Creek, 2015. július 15.

Zarándoklás a „zarándok atyák” partraszállásának színhelyére, Plymouthba

2015. július 22-én, szerdán, a reggeli órákban érkezünk meg Plymouthba, abba kisvárosba, amelynek partjára az Európából kivándorolni kényszerült angol puritánok a 17. század elején megérkeztek.

40-45 kilométeres utazás után, ahogy az autópályákról letértünk, kellemes vidéki utak fogadtak, és erdőkön keresztül vezettek el minket ebbe a kikötőbe. A parkolás után tájékozódunk, számba vettük a megnézhető emlékeket. Rögtön a parkolóhely mellett megváltottuk a belépőjegyeket, egyben megtekintettük annak a malomnak a rekonstruált mását is, amelyben az európai kivándorlók először örültek kenyeret Amerika földjén.

Az amerikai kiállítóhelyek, ha sokszor rendkívül szerények is, de gazdagon illusztráltak, és mindenhol van egy-egy idegenvezető, aki ha sokkal többet nem is tud a kiállítás tárgyánál, de abban otthonosan mozog, és szívélyesen válaszol a látogatók kérdéseire. Itt is volt egy-egy érdekfeszítő tábló a gabonamag csodálatos felépítéséről, mellyel el lehetett magyarázni a velünk tartó fiataloknak, hogy miért fontos a búzakarpa vagy a búzacsíra, milyen hatalmas dolog a liszté őrlés s egyáltalán a kenyérbélesztés.

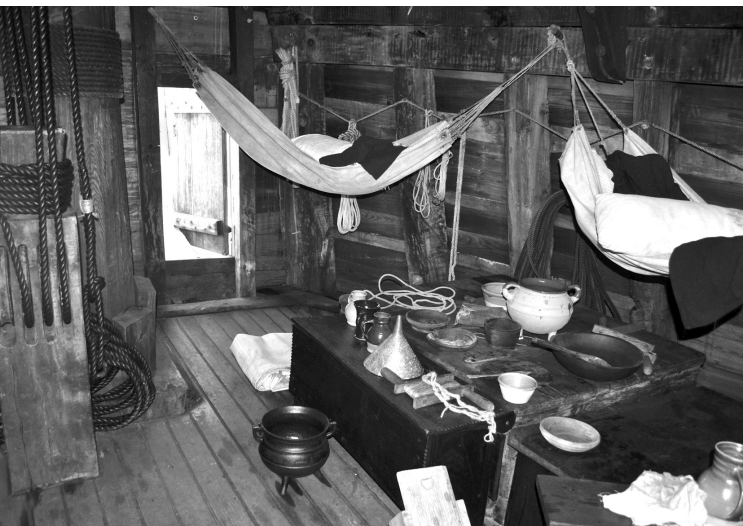

Időrendben talán nem itt kellett volna kezdenünk az emlékhelyek megtekintését, de mert ez volt a legközelebb, a vízimalom zúgása közben bejártuk egyes részeit, megtekintettük tárlóit, és persze prospektusokat is magunkhoz vettünk.

Ezután ballagtunk le az innen mintegy kilométernyire fekvő kikötőhelyhez. Az amerikaiak kőbe vésték és hatalmas épülettel vették körül azt a helyet, ahol az európai telepesek 1620-ban először tették lábukat az Újvilág földjére. Mindenfelől fényképezőgépek kattogása hallatszott, mert körös-körül álltak a nevezetes kődarabot az indiaiak, spanyolok, japánok, koreaiak. Mi, vendéglátóinkkal együtt, öten sétáltunk el előtte, és innen már lehetett látni a *Mayflower* rekonstruált mását, mely a telepeseket Amerika földjére szállította. Dél felé járt az idő,

de sokan látogatták ezt a nevezetes hajót, amelyen már több idegenvezető fogadott bennünket – egyikük korabeli, 17. századi ruhába öltözötten és akkori angolos kiejtéssel válaszolta meg az általunk is sorozatban feltett kérdéseket.

A zarándok atyákról külön fejezet szól Ellen White: *A nagy küzdelem* c. könyvében. Mindenkinek tanácsoljuk, hogy ezt a fejezetet vegye vagy újra vegye elő, és alaposan olvassa el. Talán könyvebben bele tudja magát élni a részletekbe, ha hozzáadjuk mindazt, amit itt láttunk és hallottunk, s amelyeket nem is apróságoknak

nevezhetnénk, hanem nagyon is fontos mozzanatoknak.

A történet ott kezdődik, hogy a reformáció Angliát felemás módon érte el, mert a Lutherrel is levelezésben lévő VIII. Henrik már a 16. században sem eszmei okok miatt kötötte össze országát a reformáció ügyével, hanem a Rómától való elszakadás mielőbbi vágya hajtotta. Ezért az így kialakuló anglikán egyház sem lett annyira protestáns, mint a német, a svájci vagy a francia. Sok mindenben megőrizte Róma örökségét, nemcsak díszes épületeiben, hierarchikus és az állammal összefonódó szervezetében, de tanításaiban is. Ezért az angol protestánsok – vagy ahogy ott a kálvinisták legkövetkezetesebb szárnyát képviselőket nevezték, a *puritánok* – különösen sokat szenvedtek az anglikanizmustól. Ez készítette őket arra, hogy 1607-ben elhagyják hazájukat, és az annál jóval nagyobb szabadságot biztosító Hollandia földjére telepedjenek át. Ez nemcsak a kivándorlás nehézségeivel járt együtt, hanem teljesen meg kellett változtatni munkájukat és életmódjukat is.

Tizenkét évig tartózkodtak új hazájukban, megtanulva számos mesterséget, melyekkel ugyan jóval nehezebben keresték meg kenyerüket, de nagyobb szabadságban élhettek, és ezért vállalták az áldozatokat. Mikor itt is megnehezült sorsuk, akkor határozták el, hogy az 1492-ben felfedezett Amerika földje felé veszik útjukat.

Az első ilyen csapat 1620 legelején állt össze, akiknek gondoskodniuk kellett a megfelelő összegről, hogy hajót és legénységet béreljenek, amely elviszi őket a tengerentúlra. A Virginia Társaságtól kaptak biztosítékot arra, hogy a Hudson folyótól nem messze megalapíthatják kolóniájukat, hogy Amerika földjén majd egy újabb mesterséggel, a kézműveséget felváltó paraszti kultúrával tartsák fenn magukat. Anglia uralkodója is hajlandónak látszott arra a későbbiekben, hogy földterületet biztosítson nekik, jóllehet a kikötés utáni több évtized történelme arról győz meg minket, hogy a helyszínen lakó indiánoknak is szabályosan fizettek azokért a földterületekért, amelyeket most már ők vettek gondozásukba, ők kezdtek megművelni. 1620 júliusára tűzték ki

az elindulás időpontját – százkét ember vállalkozott az útra, akik számára megfelelő mennyiségű élelmiszert és állatot (elsősorban kecskét, melynek fejéséből tejet ihattak) kellett még a hajón elhelyezni. Nagyon sok nehézség jött azonban közbe, úgyhogy két hónapig vesztegeltek – már a hajón, de még a parton –, és csak szeptember 6-án indulhattak el, utazásuk tehát belecsúszott a zordobb időjárás időszakába, s így végül november 9-én kötöttek ki a mai Plymouth partjainál.

A *Mayflower* különleges fehér tölgyből készült. Ahogy a csapóhidakra felléptünk, és a hajó belsejébe érkeztünk, legalább 3-4 szintet járhattunk be a legalsótól a hajóorr legmagasabb pontjáig, amelyben a kapitány szobáját helyezték el. Az egyik ott lévő idegenvezető állandóan figyelmeztetett arra, hogy kapitánynak egykor csak a hadihajók vezetőit neveztek, itt egyszerűen hajóvezetőt mondtak, aki a fülkéje mögötti és vízszintesen kiépített rácsra hajolva harsogta a mélybe a legénységnek küldött utasításait. Kiszolgáló személyzetként több mint harminc ember kelt útra a zarándokokkal, akiknek a visszautazáshoz szükséges élelméről is gondoskodniuk kellett. A két hónapnál tovább tartó út során két kisgyermek is született a hajón, közben ketten meg is haltak, ám a nagyobb szerencsétlenség a partot érés után következett be, mert a közeledő tél kegyetlensége és az otthoninál jóval mostohább időjárás további mintegy ötven ember életét követelte.

Ahogy jártunk-keltünk a hajón, nem tudtuk elképzelni, hogyan fért el egymás mellett közel másfél száz ember, olyan szűkös volt az alvásra szolgáló hely. A kecskék mellett kis malacokat is hoztak szaporítani, és emellett sok egyéb holmit is, tehát ez a 66 napos út a lehető legnagyobb próbatételnek tett ki mindenkit. A kikötés után a hajó egyelőre maradt, mintegy menedékül, a tervek szerint áprilisban tért volna vissza a holland partokra. A legénység négyóránként váltotta egymást, általában haranggal jelezték a közös programokat, így az ebédet is. Az élelem is rendkívül szűkös volt, hiszen a parton való veszteglés két hónapja felére csökkentette a fejadagokat. Az emberek többsége mégis kibékült ez-

zel, mert mindennél fontosabbnak tartották vallásszabadságuk biztosítását, amelyet ezen a földrészen próbáltak meghonosítani.

Tudjuk, hogy a kísérlet először balul ütött ki. Erkölcös államot szerettek volna, így a közhivatalok betöltését a vallási meggyőződéshez igazították, tehát a polgári életben csak az kaphatott vezető szerepet, aki komolyan vette vallási hovatartozását. Így óhatatlanul elértéktelenítették magát a vallásosságot, hiszen egy idő után már azért tartották fontosnak az egyházhoz tartozást, hogy a polgári életben előreléphessenek. Ekkor érkezett meg a második csapattal *Roger Williams*, akinek fellépése először felborzolta a kedélyeket, ki is utasították a gyarmatról, de később mégiscsak ő alapíthatta meg Rhode Island államot, és annak fővárosát, *Providence*-t (a név jelentése: Gondviselés). Az ő történetével való megismerkedés azonban már egy újabb túrát követelt: másnap Providence-ba mentünk a személyéhez kapcsolódó emlékhelyek megtekintésére.

A *Mayflower* fedélzetén az egyik idegenvezetőnek feltűnt komolyabb érdeklődésünk, ezért meg-

kérdezte, hogy melyik országból jöttünk. Amikor a Magyarország szót kiejtettük, ez a hatalmas, hatvan év körüli férfi mély tisztelettel hajtotta meg a fejét, bizonyára úgy gondolván, hogy a szabadság nemzetének képviselői vagyunk, akik közül a zarándok atyák után 250 évvel Amerika földjére lépő Kossuth Lajos is származott.

Ebédünket már a harmadik kiállítási helyünkön, egy innen több kilométerre fekvő skanzenben fogyasztottuk el. Szendvicseinket aligha majszolhattuk volna szebb tájék előtt: a skanzen egyik magaslati pontján ülve, kényelmes székekben és asztalnál, az Atlanti-óceánra való gyönyörű kilátással formáltunk kört, miközben az egyre szaporodó látogatósegreg jött-ment mellettünk – nemcsak diákcsoportok, hanem családok is kilátogattak ezen a kellemes nyári vasárnap délutánon a helyszínre.

A skanzen rendkívül gondosan kialakított és összeállított lakóközösségeket mutat be természetes terepen. A szentendrei skanzenhez hasonlíthatnánk, csak jóval nagyobb területen fekszik. Beléphettünk a zarándok atyák korának indián faluközösségébe, az egyes házakba, a faháncsal borított közösségi terembe, megnézhattuk az indián tutajkészítés égetéses módszerét, és egy fiatal amerikai fiú indián

ruhába öltözve beszélt nekünk az indiánok lakóhelyéről és hétköznapi szokásairól. Az indiánok egyáltalán nem voltak ellenségesek az angolokkal szemben, pedig már a francia gyarmatosítókat is meg kellett ismerniük. Pénzért területeket adtak át, megtanították a telepeseket az itteni éghajlatnak megfelelő földművelésre. Az első telepes falu legmagasabb pontján egy viszonylag nagyobb faépület fogadott minket, mely alsó szintjén egyszerre volt gyülekezet, tanácsterem vagy bírósági tárgyaló. A felső emeletén felállított ágyúk pedig védték a telepet az ellenségtől. Innen lesétálva egy utcás falu rekonstrukcióját láthattuk, sőt minden egyes házba bemehettünk, és szemlélhettük azokat az egyszerű körülményeket, amelyekért a jóval gazdagabb Angliát vagy Hollandiát elhagyták. Itt valóban elhiszi az ember, hogy mindezt hit által cselekedték, mint akiknek a szabadság, az igazság és hitük megfelelő gyakorlása mindennél fontosabb volt.

Egy-egy ilyen faházban jó beszédű férfiak és asszonyok fogadtak bennünket korabeli öltözékben, elbeszélgethettünk velük, egyébként pedig teljes természetességgel imitálták a 17. századi viselkedést. Az egyik helyen arról

beszéltek, hogy a jövő héten mit fognak csinálni, a másikon az evés és ivás kérdésében mondtak anekdotákat, a harmadikon, miután megtudták, hogy magyarok vagyunk, rögtön azt felelték, hogy biztos azért vagyunk itt, mert a törökök elől ilyen messzire kellett menekülnünk. Fiatalnak-idősnek egyaránt emlékezetes az ilyesfajta történelmi bemutatás, úgy-hogy órákat időztünk a kolónia e mintegy fél négyzetkilométeres területén.

Negyedik állomáshelyünk Plymouth külvárosában, egy lankás dombtetőn épült szoboregyüttes

megtekintése volt. 1877-ben emelték ezt az amerikaiak a zarándok atyák tiszteletére. A legnagyobb szobor a Hítet jelképezte, az Erkölc, a Jog és a Tanítás allegorikus szobra alkotta a négyszög további oldalait. Lenyűgözött bennünket ez a pontos ismeret, mely szerint az igazi hitből indul ki minden, annak következménye a jó

erkölcs, a jogszerűség és a társadalmakat biztonságban tartó tanítás és nevelés.

Késő délutánra járt már az idő, persze mindenhol számtalan felvételt készítettünk, de most már arra is gondolnunk kellett, hogy a délutáni csúcsgyűlésben a hazafelé vezető út még előttünk áll.

Ezt a túrát gondolatilag úgyis folytatnunk kellett, hiszen Roger Williams emlékhelyeit egy új városban kellett felkeresnünk. A providence-i beszámolóval folytatjuk tehát visszatekintésünket.

A szabadság elfelejtett hősről, Roger Williamsről

Ezt a címet nem mi találtuk ki. Roger Williams-ről másfél évtizede egy háromnegyed órás filmet készítettek az amerikaiak, és ezt adták címéül: *Roger Williams – Freedom's forgotten hero* (A szabadság elfelejtett hőse).

Roger Williamsnek sokan adósai vagyunk öntudatlanul is, mi, magyarok is. A Lutherrel elkezdődött reformáció voltaképpen az ő tevékenységével folytatódott, közel százévi kihagyás után. Mert a reformáció jogos folytatása nemcsak a vallás, hanem a lelkiismeret szabadságának biztosítása is. Ezt azonban figyelmen kívül hagyták a Luther és Kálvin örökségét folytató protestánsok. A megalakuló protestáns egyházakban és államokban nem választották szét az egyházat és az államot, ezért szinte rosszabb lett a helyzet, mint a középkori Róma fennhatósága alá tartozó országokban. Mikor feltételként tűzték ki a vallási hovatartozást, az állami tisztségek

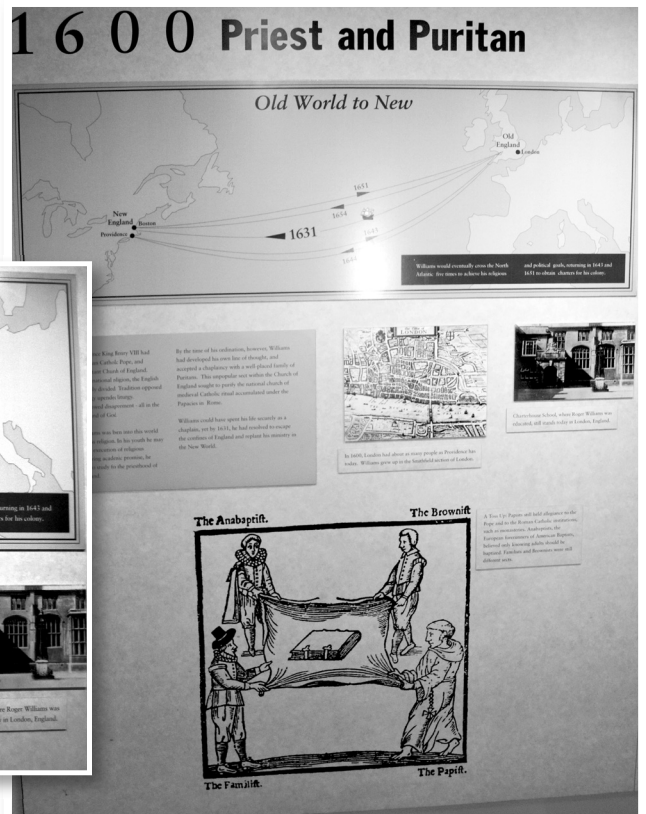
elnyeréséért folyó harc olyan protestánsokat nevelt ki, akik csak a vallás látszatát adták pozíciójuk elnyeréséért. Ellentétébe fordult tehát a dolog: nem lettek erkölcsösebbek a magisztrátusok és államvezetők, ellenkezőleg, a vallás devalválódását vonta maga után az ilyesfajta rendelkezés. Ekkor érkezett meg Amerika földjére Roger Williams.

Életének bizonyos szakaszairól nem tudunk eleget, vagy nem hoztak eddig nyilvánosságra elégséget. Annyi bizonyos, hogy Cambridge-ben tanult, az akkor leghaladóbbnak tartott puritánok közé lépett, és kapcsolatot tarthatott az anabaptistákkal is, hisz Amerika legelső baptista gyülekezetét is ő hozta létre az általa alapított fővárosban, Providence-ban. Azután, úgy tűnik, a baptistákat is otthagya egyházszerkezeti visszaélések miatt. Azt homály fedi, hogy milyen egyházhhoz tartozott élete legvégső időszakában, hiszen hosszú időt élt: 1603-ban született Angliában, és 1683-ban halt meg Amerikában.

„Tizenegy évvel az első kolónia felállítása után jött az Újvilágba. Az első zarándokokhoz hasonlóan ő is azért jött, hogy élvezze a vallásszabadságot. E zarándokokkal ellentétben látta, amit abban a korban még nagyon kevesen láttak, hogy a szabadság mindenkinek elidegeníthetetlen joga, bármi legyen is a hitvallása. Roger Williams buzgón kutatta az igazságot, és lehetetlennek tartotta, akárcsak Robinson, hogy már eljutottak volna Isten szavának teljes világosságára. Williams »volt az első az újkori kereszténységben, aki a vallásszabadság tantételére és a törvény előtti nézetegyenlőségre épített polgári kormányzatot alapított«. Azt mondta, hogy a magisztrátusok kötelessége a bűn megfélézése, nem pedig

a lelkiismeret irányítása. »A nép vagy a magisztrátusok meghatározhatják – mondta –, hogy mivel tartozik az ember az embernek, de amikor megkísérlik az embernek Isten iránti kötelességét előírni, túllépik hatáskörüket, és megszűnik a biztonság. Mert világos, hogy ha a magisztrátus kezében van a hatalom, ma egyféle hitrendszert ír elő, holnap pedig másikat, amint azt Angliában a különböző királyok és királynők vagy a római egyház különböző pápai és zsinatai tettek. A vallás így egy hatalmas káosszá válna.«

Az államegyház istentiszteleteinek látogatása bírság vagy börtönbüntetés terhe mellett kötelező volt. »Williams helytelenítette ezt a törvényt. Az angol törvénykönyv legrosszabb rendelkezése az volt, amely kötelezővé tette az egyházközség templomának látogatását. A természetes emberi jogok nyílt megsértését látta abban a rendelkezésben, amely azt követelte az embertől, hogy más hitvallásúakhoz csatlakozzék. A vallástalant és vonakodót a nyilvános istentiszteletre hurcolni egyenlő a képmutatás megkövetelésével... Senkit sem szabad akarata ellenére templomba vagy istentisztelet meghallgatására kényszeríteni! – mondta Williams. – Hogyan?! – kiáltotta egyik ellenfele, elcsodálkozva véleményén – nem méltó a munkás a bérére? – De igen – hangzott a válasz –, de csak azoktól, akik felfogadták.

Roger Williamsben a hűséges lelkészt, a ritka képességű, rendíthetetlenül becsületes és igazán jóindulatú embert tisztelték és szerették. Azt azonban nem lehet megtűrni, hogy a polgári magisztrátusok egyházi befolyását következetesen elutasítsa, és hogy vallásszabadságot követeljen. Ennek az új tanak az alkalmazása – hangoztatták – »alapjaiban forgatja fel az országot és a kormányzatot«. Roger Williamset kitiltották a kolóniákból. Hogy elkerülje a letartóztatást, végül kénytelen volt a hideg és viharos tél közepette a vadonba menekülni.” (Ellen White: *A Nagy küzdelem*, A zarándok atyák.)

Providence-ba érkezve először a város legnagyobb parkjába mentünk el, amelyben Roger Williams életnagyságú szobra áll, és mellette egyik lezármazottjának háza, ez utóbbi előtt éppen a követet javították.

– Ismerik Önök Roger Williamst? – kérdeztük a munkásoktól.

– Igen, városunk alapítója volt.

Általában a helybeliek ezt tudják róla. Nevének hangzása mai közszereplőkére hasonlít, ezért a róla szóló film is azzal kezdődik, hogy az átlag amerikaiak valamilyen rockzenésznek hiszik őt. Tevékenységét homály fedi. Az évente, novemberben

megünnepeelt hálaadás napja is előbb tette ismertté a pulykasültet, mint annak az embernek a tetteit, akinek annyit köszönhet az Egyesült Államok, mint Németország Luthernek.

A parkból elindulva a közeli múzeumba tértünk be, de ott nem Roger Williams- emlékeket találtunk, mert az teljesen természettudományi múzeummal alakították át, hanem egy igen tanulságos kiállítást néztünk meg, csak úgy mellesleg, hiszen a bejárati csarnokban a 8. zsoltár egyik részletének angol betűkkel kiírt hatalmas felirata fogadott: „*Ha nézem egetet...*”, utána viszont a legkeményebb evolúciós oktatásban volt részünk a feliratok alapján.

Innen mentünk el Roger Williams emlékhelyéhez, amely a város egy távolabbi pontján áll. Egy hatalmas, a washingtoni Capitoliumhoz hasonló épület mellett vezetett el utunk – ez az illető állam parlamentje –, míg végül is egy kicsike faházban, egy park szélén rátaláltunk az egyébként igen ötletesen és főleg a szűkös helyhez mérten nagyon találékonyan berendezett kiállítóhelyre. A vitrin üvege alatt fekszik Roger Williams még Jakab király fordítását megelőző Bibliája, szélein saját kezű jegyzeteivel. Szintén ott szerepel indián nyelvkönyve, mert az indiánok között talált befogadást, amikor a puritánok kiharancsolták a kolóniájukból, és neki a legzordabb

télben kellett a környéken bujdosnia. Igen tanulságos, bár mindössze 5 perces felőlelő filmet vetítettek le Roger Williams életéről. Ötödmagunkkal mi voltunk a legnagyobb látogatócsoport, az a néhány amerikai is, akit ottlétünk órái alatt megismertünk, a legszükszavúbban távozott. Könyveket, prospektusokat egyébként bőven hoztunk, külön érdekesség, hogy az ottani egyetem diákjai kártyákat készítettek egy-egy Roger Williams-idézetből, rajzokat mellékelve hozzájuk, és ingyenesen el lehetett venni azokból, a borítékkal együtt, amelybe helyezük őket. Roger Williams gondolatai egyébként szó szerint belekerültek az 1776-os amerikai *Függetlenségi nyilatkozat*ba, és alapját vetették annak, hogy minden ember lelkiismereti szabadságát ismerjék el egy

adott államban, mert igazságos életet csak erre lehet alapítani. Közel négy évszázad küzdelme után ez az, amit ma ismét hihetetlen erővel támadnak, és az a római pápaság különösképpen, amelynek mostani vezetője szeptemberben érkezik az Egyesült Államokba, és már az előzetesen kiszivárogtatott program szerint is különös dolgokat fog művelni ebben az országban. Jelképes lehet az, hogy nem Washingtonba, hanem az első fővárosba, Philadelphiába fog

megérkezni, továbbá az, hogy a Kongresszusban is beszédet tarthat. Ronald Reagan 1984-ben vette fel a diplomáciai kapcsolatot a Vatikánnal, melyre nem volt kongresszusi felhatalmazása, s amely ellentétes a Washington és Jefferson által szentesített alapokmánnal. A Roger Williams-féle szellemiséget tehát éppen napjainkban támadják a legjobban, csak persze, ezt kevesen látják és még kevesebben veszik komolyan. Ahogy Williamset is saját puritánjai üzték el, a mai kereszténynek mondott szervezetek lesznek legelső szálláscsinálói a szeretet álarcába burkolt vallási türelmetlenségnek. De olvassuk csak tovább Ellen White-ot, aki Roger Williams hányattatásairól a következőket írja:

„Tizennégy héten át ide-oda hanyódtam és szenvedtem a zord évszakban – mondta –, nem tudva, milyen a kenyér és az ág.» De »hollók táplálták a pusztában«, és egy odvas fa sokszor adott neki menedéket. Így tartott kínos menekülése a havon és az úttalan erdőn át, mígnem menedéket talált egy indián törzsnél, amelynek bizalmát és jóindulatát megnyerte, miközben igyekezett megismertetni velük az evangélium igazságait.

Hónapokig tartó hanyódás és bolyongás után végül a Narragansett-öböl partjai felé vette útját, és ott lerakta az újkor első olyan államának az alapját, amely a legteljesebb értelemben elismerte a vallásszabadság jogát. Roger Williams kolóniájában az volt az alapelv, hogy »minden embernek joga van Istent saját lelkiismeretének világossága szerint imádni«. Kicsiny állama, Rhode Island az elnyomottak menedéke lett, és addig fejlődött és virágzott, mígnem alapelve – a polgári és vallásszabadság – az Amerikai Köztársaság sarokpillérévé lett.

Abban a fontos régi okiratban – a *Függetlenségi nyilatkozat*ban –, amely elődeink alaptörvénye volt, kijelentették: »Vitathatatlanak és nyilvánvalónak tartjuk a következő igazságokat: Minden ember egyenlőnek születik. A Teremtő elidegeníthetetlen jogokkal ruházta fel őket; ezek között első sorban szerepel az élet, a szabadság és a boldogság joga.« Az Alkotmány félreérthetetlenül szavatolja a lelkiismeret sérthetetlenségét: »Az Egyesült Államokban soha semmilyen vallás nem lehet semmilyen közhivatal betöltésének feltétele.« A kongresszus nem hozhat semmilyen törvényt vallás alapítására vagy a szabad vallásgyakorlás megtiltására.

»Az Alkotmány megfogalmazói felismerték azt az örök alapelvet, hogy az ember Istenhez való viszonya az emberi törvényhozás fölött áll, és a lelkiismereti szabadságot nem lehet elidegeníteni. Ennek az igazságnak a megalapozásához nincs szükség érvelésre. Ezt a lelkünkkel fogjuk fel. Ez az a tudat, amely dacolva a törvényekkel, oly sok mártírnak adott erőt a kínvallatás és a lángok közt. A mártírok úgy érezték, hogy az Isten iránti kötelességük előbbre való, mint az emberi rendeletek, és hogy az ember semmilyen hatalmat sem gyakorolhat a lelkiismeretük felett. Ez az elv az ember vérében van, amit semmi sem szüntethet meg.«

Amikor Európában elterjedt a hír, hogy van egy ország, ahol minden ember élvezheti saját munkájának gyümölcsét és szabadon követheti lelkiismereti meggyőződéseit, ezek özönlöttek az Újvilág partjai felé. A kolóniák rohamosan megsokszorozódtak. »Massachusetts külön törvény alapján közkölségen szabad befogadást és segítséget kínált minden kereszténynek, aki átkel az Atlanti-óceánon, hogy megmeneküljön a háborútól vagy az éhínségtől vagy üldözői elnyomásától – bármelyik ország polgára is. Így lettek a menekültek és leigáztak az államközösség törvényes vendégei.« A plymouth-i első partaszállítás után húsz évvel húszezer zarándok telepes volt New Englandben.

A menekültek »meg voltak elégedve, ha takarékoskodva és kemény munkával megkeresték a puszta megélhetéshez szükséges javakat. A termőföldtől is csak fáradozásaik szerény gyümölcsét várták. Ösvényükre nem vetettek csalóka fényt színes álmódások... Meg voltak elégedve társadalmi szervezeteik lassú, de biztos fejlődésével. Türelmesen viselték zord életkörülményeik nyomorát. Könnyeikkel és homlokuk veritékével öntözték a szabadság fáját, mígnem mély gyökeret eresztett az országban.«

A Bibliát tartották a hit alapjának, a bölcsesség forrásának és a szabadság alapszabályának. Elveit szorgalmasan tanították a családban, az iskolában és a gyülekezetben. Ennek a gyümölcsei a takarékoságban, az értelmességben, a tisztaságban és a mértékletességben mutatkoztak meg. Valaki évekig lehetett a puritánok telepének lakója, »és nem látott egyetlen részegest sem, nem hallott egyetlen káromkodást sem, és nem találkozott egyetlen koldussal«. Bebizonyosodott, hogy a legbiztosabban a Biblia elvei őrzik a nemzeti nagyságot. A gyenge és elszige-

telt kolóniák erős államok szövetségévé fejlődtek, és a világ csodálkozva látta »a pápa nélküli egyház és a király nélküli állam« békéjét és jólétét.

Amerika partjai egyre több olyan embert vonzottak, akiket egészen más indítékok sarkalltak, mint az első zarándokokat. Jóllehet az ősi hit és tisztaság messzeható és átalakító befolyást gyakorolt, de ez a befolyás egyre csökkent azok számának növekedésével, akik csupán világi előnyt kerestek.

Az első kolóniák által elfogadott rendszabály – hogy csak gyülekezeti tagok szavazhatnak vagy viselhetnek hivatalt a polgári kormányzatban – nagyon káros következményekkel járt. Ezt a rendszabályt annak idején azért fogadták el, hogy az állam tisztaságát megőrizzék, de ez az egyház megromlását okozta. Mivel a vallásosság volt a szavazójog és tisztségviselés feltétele, sokan, akiket kizárólag világi célok sarkalltak, szívük megváltozása nélkül csatlakoztak az egyházhoz. Ennek az lett a következménye, hogy a gyülekezeteket jórészt megtéretlen emberek töltötték meg. Sőt, még a lelkészek között is voltak olyanok, akik nemcsak téves tantételeket vallottak, hanem a Szentlélek megújító erejéről sem tudtak. Most ismét bebizonyosodott az, amit Konstantin korától napjainkig oly sokszor tanúsított az egyháztörténelem, hogy milyen végzetes következményekkel jár, ha az egyház megpróbál az állam segítségével megerősödni; ha a világi hatalomhoz fordul, hogy támogassa annak evangéliumát, aki kijelentette: »Az én országom nem e világból való.« (Jn 18,36) Az egyház szövetsége az állammal – ha mégoly laza is – látszatra talán közelebb hozza a világot az egyházhoz, de valójában az egyház jut közelebb a világhoz.» (Ellen G. White: *A nagy küzdelem*, A zarándok atyák.)

A Roger Williams parkban ebédeltünk, amellyel szemben egy kétemeletes kőépület formájában ott áll Roger Williams egykori háza. Sehol sem tudtunk azonban utánajárni annak, hogy mi történt akkor, amikor Williams Providence városát megalapította Rhode Island állam fővárosaként, és élete végén államférfiúi tevékenységet folytatott. Jó hír azonban, hogy ennek még utánajárhatunk, és fiatal, angol nyelvet beszélő testvéreinket bátoríthatjuk arra, hogy foglalkozzanak ezzel a kérdéssel. Roger Williams valamennyi művét ugyanis feltették az internetre, ezt Lehel megtalálta, sajnos csak azután, hogy a

kissé borsos árú könyveket megvettük, melyek részben róla szólnak, másrészt azonban eredeti szövegeit adják, de nem mindet. Roger Williams munkásságát Amerika első baptista gyülekezetében is megtekintettük, ültünk kicsike szobájában, és elgondolkoztunk azon, hogy Biblia-értelmezésétől milyen messze sodródtak a mai baptisták, de talán azt is elmondhatjuk, hogy a hierarchizált adventista világ és területi vezetés képviselői is – mennyire nem látnak tisztán az állam és az egyház viszonyának kérdésében, mennyire nem tűrik el a következetesen biblikus gondolkodás jelentkezését és állásfoglalásait.

Ellen White következő mondataival zárjuk providence-i látogatásunk beszámolóját:

„A Robinson és Roger Williams által olyan nagyszerűen képviselt elvet: hogy az igazság fejlődő; hogy a kereszténynek szívesen kell fogadnia az Isten szavából sugárzó igazságot – utódaik szem elől vesztették. Amerika protestáns egyházai – és az európaiak is –, amelyeket Isten megajándékozott a reformáció áldásaival, nem igyekeztek továbblépni a reform útján. Jóllehet időről időre fellépett egy-egy elvhű ember, aki új igazságot hirdetett, leleplezve a régóta táplált tévedéseket, a többség, akárcsak a zsidók Krisztus korában vagy a pápisták Luther idejében, elégedettek voltak azzal a vallással, amelyben atyáink hittek, és azzal az étellel, amelyet ők éltek. A vallás ezért újra formalizmussá korcrosult; tévedéseket és babonákat őrzött és ápolt, amelyeknek nem lett volna már helye az egyházban, ha útját Isten szavának fényénél járja. Így a reformáció ihlette lelkiület fokozatosan kihalt, mígnem szinte olyan nagy szükség volt a reformra a protestáns egyházakban, mint Luther korában a katolikus egyházban. A protestáns egyházakban is világiasság és lelki kábultság uralkodott, emberek véleményét tisztelték, Isten szavát és tanítását emberi elméletekkel helyettesítették.

A Biblia 19. sz. eleji széles körű terjesztését és azt a nagy világosságot, amely ezáltal a világra áradt, nem követte vele arányos fejlődés a kinyilatkoztatott igazság megismerésében, illetve a vallás gyakorlásában. Sátán nem tudta Isten Igéjét elzárni az emberektől, miként a korábbi századokban. A Biblia mindenki számára elérhető volt. De hogy mégis megvalósítsa célját, befolyására sokan nem értékelték a Szentírást. Az emberek nem kutatták. Téves magyarázatokat fogadtak el, és olyan tanításokat tápláltak, amelyeknek nem volt bibliai alapjuk.

Sátán látva, hogy az üldözéssel nem sikerül az igazságot elfojtani, ismét a kiegyezéshez folyamodott. Korábban a kiegyezés a nagy hitehagyáshoz és a római egyház megalakulásához vezetett. Sátán számos keresztényt rábírt arra, hogy szövetségre lépjen, de most nem pogányokkal, hanem azokkal, akik a világ dolgainak hódolva éppolyan bálványimádóknak bizonyultak, mint a faragott képek imádói. És e szövetség következményei nem voltak kevésbé veszedelmesek, mint a korábbi századokban. Az egyházak kérkedtek és különködtek a vallásosság köntösében, ezért megromlottak. Sátán folytatta munkáját. A Biblia tanításait elferdítette, és a hagyományok, amelyek milliók romlását okozták, mély gyökeret eresztettek. Az egyház ezeket a hagyományokat jóváhagyta és védte, ahelyett, hogy tusakodott volna »a hitért, amely egyszer a szenteknek adott«.

Így járatják le azokat az elveket, amelyekért a reformátorok oly sokat tettek és szenvedtek.” (Ellen G. White: *A nagy küzdelem*, A zarándok atyák.)

Összegzésül

Bár a 60. generálkonferenciára szólta a meghívásunk, egyesült államokbeli utazásunkat összeköttöttünk az adventista emlékhelyek megtekintésével. Látogatásunknak ez a része főlemelő élményt nyújtott mindannyiunknak. Ott állni azon a keleti partszakaszon, ahol 1620-ban Angliából és Hollandiából elűzött protestánsok az Újvilág földjére léptek, végigkövetni küzdelmeiket, látni kis kolóniájukat, meggondolni Roger Williams bátor föllépését és száműzetést is vállaló elszántságát, majd eljutni Battle Creek-be, az ottani kis kolóniába, pillantást vetni Kellogg szanatóriumára, majd ott állni a település sírkertjében a White-család síremléke előtt: utazásunknak legfelejtethetlenebb részei közé tartoznak.

Ami a generálkonferenciát illeti, a közösség jelenlegi állapotával való szembesülés nyilvánvalóan csak a jéghegy csúcsát érinti. Amit 10-12 nap alatt láttunk, abból messzemenő következtetéseket levonni csak a vezetőség szervezésével, a témák érvényre

juttatásával kapcsolatban lehet. Amit a legnagyobb várakozás előzött meg: a női lelkészek felszentelések kérdése, bennünket nem tudott lázba hozni. Meghallgattuk azokat a véleményeket is, melyek szorgalmazták ezt a több mint húsz éve napirenden lévő választást, tudniillik azt, hogy az adventista világközösségben legyenek női lelkészek. Hiszen vannak ténylegesen rátermett lelkek, és bár nem a gyengébbik nem vállára való súlyok nehezeden erre a szolgálatra, mégis kitartottak amellett, hogy egy ilyen világgyűlésnek pozitív döntést kellene hozni ebben a kérdésben. Lemaradunk a fejlődéstől, lemondunk a jobb munkaerőről – ilyen és egyéb más érvekkel támasztották alá az egyik fél képviselői álláspontjukat.

Másfelől meghallgattuk azokat is, akik bibliai érvekkel szálltak síkra a felszentelés ellen, továbbá arra figyelmeztettek, hogy más egyházakban az ilyen felszentelést további engedmények és a világhoz való alkalmazkodás szokta kísérfni, például a homoszexualitásnak mint másságnak az elfogadása, ahelyett, hogy a Biblia nyomatékos kijelentései alapján bűnnek tartanak azt.

Mi úgy láttuk, ennek a kérdésnek az előtérbe kerülése a jóval fontosabb kérdések elöl vette el a teret. Ilyennek tekintjük például közösségünk általános eszmei irányvonalának meghatározását az államhatalmakhoz és más egyházakhoz való viszonyunkban, hiszen ezek nem csupán a kor sürgető, tisztázásra váró problémái, hanem a hármass angyal-i üzenettel a legközvetlenebbül egymáshoz kapcsolódnak. Ezeknek hangsúlyos felvetését nagyban hiányolhatjuk, és ez nem csupán a mostani, san antoniói konferencia sajátossága, hanem évtizedek óta meglévő hiányosság. Az egyházat az 1990-es generálkonferenciáig konzervatív szellemű vezetőség irányította, akkor a liberális szárny vette át a vezetést, amely húszévfnyi ideje alatt olyan irányvonalat alakított ki, olyan szokásoknak adott teret, melyek nem szeplőnek és sömörögzésnek nevezhetők, hanem a közösség általános irányvonalát mozdították el.

Az előző, atlantai értekezlet végén sokakat lelkesedéssel töltött el Ted Wilson záróbeszéde, melyből valóban világosság és erő származott. Hogy egy ilyen gondolkozású ember előtérbe kerülése mennyire hozott más irányvonalat közösségünkben, azt a mostani, öt évvel későbbi világgyűlésen mérhettük le. Ted Wilson valóban mindennap ott volt,

felszólalt, kérelt, helyesbített, józan és bölcs irányítást mutatott, azonban magatartásából és beszédeiből hiányzott az az erő, amely egyrészt az atlantai záróbeszédét jellemezte, másrészt a jelenlegi helyzetben kívánatos lett volna. Nem láthattunk be a vezetés kulisszatitkai közé, azonban annyi világos volt számunkra, hogy egyházunkat a szervezetté válás számtalan negatív jelensége kíséri, a hierarchikus rend kialakulása szembetűnő, a problémák őszinte megnevezése hiányzik. Valamilyen taktikus irányítást sejthetünk, egyensúlyozással a jobb és bal felől egymással szembenállók között, amin a közösség konzervatív és liberális szárnyát értjük. Az a hang hiányzott nagyon, amely a biblikus álláspontot szóltatta volna meg a kettő között.

Biztosan hasonló érzések kavargtak egyes küldöttekben vagy látogatókban is, az Alamodome közelében tartott három előadási nap programja is erről győzött meg. Észak-amerikai testvérek egy csoportja szórólapokkal, ingyenes *Korszakok nyomában* c. könyvekkel járja az országot, felméréseket készít, hogy tudják-e az adventisták, milyen hitvallás alapján lettek tagjai ennek az egyháznak. Állításuk szerint nem tudják. A gyermekkori vagy gyors felnőttkeresztségek nem is teszik ezt lehetővé. A statisztikai növekedés helyett az Igében növekedést ajánljuk mindenki figyelmébe, melyről *Az apostolok cselekedetei* kifejezetten beszél (Ap csel 19,20).

A másik jelszó, az „egység” jelszava helyébe pedig az igazságban való megerősödés és bátor kiállás jelszavát állítanánk. Erről sem nagyon hallhatunk. Félrevezetőnek találtuk a második eljövételre tett harsány utalásokat, melyeket általában tapsok kísérték. (Ted Wilson ezúttal egyetlen egyszer sem állította le a tapsot.) Azért félrevezető ez, mert Jézus Krisztus tanításai alapján a hívó népre a legintenzívebb felkészülés vár a második eljövétel előestéjén, hogy az egyház Urának szándékai szerint teljesítse küldetését. Fel kell készíteni az emberiséget arra, hogy nem a globalizmus és az ökumenizmus hoz megoldást. De hogyan és milyen nép készíthető fel erre, amely nem tisztázza egyértelműen ez utóbbi két meghatározó irányzathoz való viszonyát? Hogyan szólhat egyértelműen a kürtszó, ha nem tudják, milyen hangokat kell vele fűjni?

Illés lelkére és erejére van szükség, hogy tisztázást hozzon ebben a tisztázatlan helyzetben.

Egy érdekes idézetet is hoztunk a tengerentúlról, melyet jelenleg egy amerikai prédikátor terjeszt, rendkívül tanulságos, egyben fényt vet a profetikus látás eltorzulására, és nem is tegnapi kezdettel:

„Jóllehet az igaz, hogy a Hetednapi Adventista Egyház történelmében volt egy olyan időszak, mikor felekezetünk végletesen rómaikatolikus-ellenes irányba mozdult el... századunk elején, valamint az előző végén egyházunk állásfoglalása nem volt más, mint egy széleskörű pápaellenesség a konzervatív protestáns felekezetek között, ami a Hetednapi Adventista Egyház részéről mostanra a történelem szeméthalmán kallódik.”

(Neal C. Wilson, a generálkonferencia későbbi elnöke, 1976. február 6.)

„Although it is true that there was a period in the life of the Seventh-day Adventist Church when the denomination took a distinctly anti Roman Catholic viewpoint... that attitude on the church's part was nothing more than a manifestation of widespread anti-popey among conservative Protestant denominations in the early part of this century, and the latter part of the last, which has now been consigned to the historical trash heap as far as the Seventh-day Adventist Church is concerned.”

(Stated position of Neal C. Wilson, Vice President of the General Conference of Seventh-day Adventist – in the Merikay McLeod lawsuit: Docket entry 84: EEOC vs. PPPA, C-74-2025-CBR. Feb. 6., 1976.)

A kiadványra felajánlott adományok összegét az **Eleki Életmódközpont számára** juttatjuk el. (5742 Elek, Kossuth u. 54. Tel.: 06-20/400-8646, 06-66/240-610; e-mail: elekivendeghaz@gmail.com)
Fenntartója a **Vajdaságért Alapítvány: 10402623-50526554-86651004 (K&H Bank Zrt.)**

Az első baptista gyülekezet Providence-ban, ahol Roger Williams is tag volt egy ideig